ՀՈՐԻԶՈՆ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

KOMITAS
SALON FUNÉRAIRE
Entrusted for over 25 years
Journey Home™ coverage included with new pre-arrangement contracts* ($595 value)
www.komitas.ca (514) 331-0400

horizon | HÉBDOMADAIRE ARMÉNIEN – Supplément en français | ARMENIAN WEEKLY – English supplement

VOL. 47 / No. 28 (2424), 8+4+4+4+4 էջ / $1.75

15 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ / 15 DECEMBRE / DECEMBER 15, 2025

Հեռու մնացէք եկեղեցին պառակտելու ազգակործան փորձերէն. Արամ Ա.

Անցնող ամիսներուն, խոր մտահոգութեամբ հետեւեցանք Սուրբ Էջմիածինի շուրջ տեղի ունեցող մտահոգիչ զարգացումներուն։ Զանազան առիթներով ու միջոցներով փորձեցինք հանդարտեցնել փոթորկալից կացութիւնը եւ փոխադարձ հասկացողութեան մղել՝ յատկապէս գգուշացնելով եկեղեցին պառակտող քայլերէ։

Այսօր, կացութիւնը դարձած է աւելի վտանգալից։ Սուրբ Էջմիածինի եւ ընդհանրապէս մեր եկեղեցւոյ ամբողջականութեան ու միութեան պահպանումը եւ զայն ներքին թէ արտաքին վտանգներէ հեռու պահելը համազգային առաջնահերթութիւն է։ Այս խոր գիտակցութենէ առաջնորդուած, կոչ կ՚ուղղենք՝

– ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ՝ հեռու մնալու Սուրբ Էջմիածինի ներքին կեանքին ու խնդիրներուն միջամուխ դառնալու եւ եկեղեցիէն ներս զանազան միջոցներով պառակտումի սերմեր ցանելու հակասահմանադրական եւ, հետեւաբար, անընդունելի ու դատապարտելի քայլերէ, որոնք կրնան մեր եկեղեցին, ազգն ու Հայրենիքը առաջնորդել ինքնակործանումի։

– ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾԻՆԻ՝ կարելի փութով, համբերութեամբ ու խոհեմութեամբ առաջքը առնելու միաբանական կեանքէն ներս ճեղքեր յառաջանալու ու յառաջացնելու վտանգաւոր կացութիւններուն եւ համախմբուելու Վեհափառ Հայրապետին, ինչպէս նաեւ միաբանական ուխտին ու սկզբունքներուն շուրջ եւ եղբայրական ոգիով, կանոնական գործընթացքով ու իրապաշտ մօտեցումով քննելու առկայ խնդիրները՝ համապատասխան որոշումներ գոյացնելու վճռակամութեամբ։

Եկեղեցին Աստուծոյ տունն է ու միաժամանակ՝ ազգին սրբազան տունը։ Իւրաքանչիւր հայ պարտաւորութիւն ու իրաւունք ունի մտահոգուելու եւ տեսակէտ յայտնելու եկեղեցին յուզող խնդիրներու նկատմամբ, սակայն՝ կառուցողական ու շինիչ մօտեցումով եւ եկեղեցին վերանորոգելու ու անոր ծառայական առաքելութիւնը աւելի կենսագործելու նախանձախնդրութենէ առաջնորդուած։

Արամ Ա. Կաթողիկոս

«Երկիր Մեդիա»-ն կը վերադառնայ ուղիղ եթեր

Ժամանակաւորապէս ընդհատուած «Երկիր Մեդիա» պատկերասփիւռի կայանը վերադարձած է ուղիղ եթեր։ Այս մասին կը հաղորդէ հեռուստաընկերութեան տնօրէն՝ Արտակ Սարգսեան։

Ըստ տարածուած յայտարարութեան, պատկերասփիւռի կայանը պիտի սփռուի ամբողջ Հայաստանի տարածքով՝ Ucom 31, Ovio 9 *եւ* Team 32 *ցանցային ալիքներու միջոցաւ։ Հաղորդումներն ու յայտագիրները նաեւ հասանելի պիտի ըլլան «Երկիր Մեդիա»-ի ընկերային ցանցերու միջոցաւ։*

Երեւանի մէջ մեծ շուքով նշուեցաւ ՀՅԴ-ի 135-րդ ամեակը

Կարդալ էջ 4

Կառավարութիւնը հրապարակեց Արցախի հակամարտութեան բանակցութիւններու փաստաթուղթերը

Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան կայքին վրայ հրապարակուեցան Արցախի հակամարտութեան կարգաւորման բանակցային գործընթացին վերաբերող պետական գերատեսչութիւններուն մօտ գտնուող շարք մը փաստաթուղթեր։

Ինչպէս նշուած է այդ փաստաթուղթերուն կից՝ անոնք պատկերացում մը կու տան մինչեւ 2020 *տարուած բանակցութիւններու գործընթացի բովանդակութեան մասին։*

Ուշագրաւ է այն, որ փաստաթուղթերուն հրապարակումէն ետք յստակ դարձաւ, որ Փաշինեան չէ բացայայտած, թէ ինք ի՛նչ պատասխան տուած է 2019*-ի առաջարկներուն, թէեւ ան նախապէս յայտարարած էր, որ պիտի բացայայտէ նաեւ օրին իր տուած պատասխանը։*

Տեղադրուած են նաեւ հրապարակաւ հասանելի շարք մը փաստաթուղթեր, որոնք ուղղակի կապ ունին առաջին խումբի փաստաթուղթերուն հետ։

Հրապարակուած փաստաթուղթերու կարգին են ԵԱՀԿ-ի Մինսքի խմբակի առաջարկները (2016) 2019*, Քրաքովի փաստաթուղթը, երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսեանի նամակը Ռուսիոյ նախագահ Վլատիմիր Փութինին* (*Օգոստոս* 2016)*, Քազանի փաստաթուղթը, Ռուսիոյ փաթեթային առաջարկները, Մատրիտեան սկզբունքները, Մեղրիի եւ Արցախի փոխանակման տարբերակը, ԵԱՀԿ-ի Մինսքի խմբակի համապարփակ առաջարկները, ԵԱՀԿ-ի գործող նախագահի յայտարարութիւնը Լիզպոնի վեհաժողովին, Պուտափեշտի վեհաժողովի յայտարարութիւնը, ՄԱԿ-ի Ապահովութեան խորհուրդի բանաձեւերը։ Սակայն, յայտնի չէ, որ արդեօք բանակցութիւններու բոլոր փաստաթուղթե՞րն են անոնք, թէ՞ ոչ, անյայտ է նաեւ, թէ ի՛նչ սկզբունքով ընտրուած են հրապարակումները։*

Այս փաստաթուղթերուն շարքին չկայ Քի Ուեսթի տարբերակը, իսկ Մեղրիի եւ Ղարաբաղի փոխանակման տարբերակը պաշտօնական փաստաթուղթ չէ, այլ «Հայկական Ժամանակ»-ին մէջ 2008*-ին լոյս տեսած հրապարակումը։*

Կառավարութիւնը չի յստակացներ, թէ ինչո՛ւ նախկին ղեկավարներէն միայն երրորդ նախագահին նամակը կը հրապարակուի, իսկ միւս առաջնորդներուն գրագրութիւնը՝ ոչ։ Նշենք, որ կը բացակային նաեւ հայկական կողմի պատասխանները։

Al Nejmah
MIDDLE EASTERN SUPERMARKET

NOW OPEN

Սեփականատէր
Յարութ Սիփան

Ընտանեկան բացառիկ գործառնութիւն
ուր կը գտնէք ձեր բոլոր կարիքները
ուտելիքներու վերաբերեալ

IN HOUSE

COFFEE ROASTING & GRINDING
ROASTING FRESH NUTS
SESAME GRINDING TO MAKE FRESH TAHINA
TANOOR BREAD & IRAQI SAMOON

Սուրճ աղալ եւ խարկել
Հնտեղէն աղալ օրական դրութեամբ
Շուշմայ աղալ եւ թահինի պատրաստել
Թոնիրի հաց եւ իրաքեան սոմուն

Supermarket | RestaurantI I Bakery I Halal Butcher
Վաճառատուն, ճաշարան, փուռ, մսավաճառ

PHONE: **289.232.1200**
3085 Hurontario St, Unit 1-6, Mississauga

ՀՅԴ Վանգուվրրի «Ս. Վրացեան» կոմիտէութիւնը հանդիսաւորապէս նշեց Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան 135-ամեակը

Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան 135-ամեակը փառաշուք կերպով նշուեցաւ Վանգուվրրի մէջ, Ուրբաթ, 21 Նոյեմբեր 2025-ին, Հայ կեդրոնի «Լազարեան» սրահէն ներս։ Երեկոն կազմակերպուած էր ՀՅԴ Վանգուվրրի «Մ. Վրացեան» կոմիտէութեան կողմէ, որ համախմբած էր համայնքի յարակից բոլոր կառոյցները, արտացոլացնելով ազգային միասնական ոգին եւ սերունդներու շարունակականութեան կապը։

Հանդիսութեան ներկայ էին Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը, ՀՕՄ-ի «Արազ» մասնաճիւղի վարչութիւնը, ՀՄԸՄ-ի եւ Համազգայինի ներկայացուցիչները, «Ս. Թէշլիրեան» Պատանեկան Միութեան ու ԳԵՄ-ի «Արշաւիր Շիրակեան» մասնաճիւղի ընկերներն ու ընկերուհիները, իրենց ծնողքներով եւ շրջանիս կուսակցական ընկերներն ու ընկերուհիները, իրենց ընտանեկան պարագաներով։

Հանդիսութիւնը վարեց ընկ. Գէորգ Գատեհճեան։ Ան իր բացման խօսքին մէջ անդրադարձաւ Դաշնակցութեան մէկ դար ու երեսուն եւ հինգ տարիներու ընթացքին տարած հսկայ ու ծաւալուն գործունէութեան եւ հաստատեց, թէ ամեակներու նշումը հաշուետուութեան եւ դաշնակցականի տուած երդումը կրկին վերահաստատելու եւ վերանորոգելու պատշաճ առիթ է։

Յաջորդաբար խօսք արտասանեցին «Ս. Վրացեան» կոմիտէի անդամ Մհեր Զգոյշեան եւ ՀՅԴ Գանատայի Կեդրոնական կոմիտէի անդամ Մարալ Քուլլահեան, որ ողջունեց գաղութիս մեծ ընտանիքին համախմբումը եւ քաջալերեց ներկաները միասնական ճիգերով յառաջ տանելու հայապահպանման աշխատանքը։ Ձեռնարկին ընթացքին կարդացուեցաւ եկեղեցւոյս հոգեւոր տեսուչ Գերպ. Տէր Վարդան Ծ. Վրդ. Թաշճեանի պատգամը, որուն մէջ կ'ըսէր. «Այս առիթով կը շնորհաւորեմ ՀՅ Դաշնակցութեան ընտանիքը ընդհանրապէս եւ Գանատայի ՀՅԴ ընտանիքը յատկապէս եւ կը մաղթեմ շարունակել ժողովուրդի ծառայութեան իր յանձնառութեան նուիրական առաքելութիւնը՝ ի խնդիր մեր ժողովուրդի արդար իրաւունքներու վերատիրացման»։

Գեղարուեստական բաժինին իրենց մասնակցութիւնը բերին ասմունքով Գէորգ Հայիթեան՝ Պարոյր Սեւակի «Մենք քիչ ենք» բանաստեղծութեամբ, ինչպէս նաեւ Նարեկ Աւետիսեան եւ Կարս ու Մանուէլ Փանոսեաններ՝ Եղիշէ Զարենցի «Ես իմ անոյշ Հայաստանի» ոտանաւորով։ ԳԵՄ-ի ընկերներ՝ Գեղամ Քուլլահեան, Լար Սիսեռեան, Փառելի Փանոսեան եւ Շանթ Մինասեան, օրուան խորհուրդն ու պատգամը ներկայացուցին, իսկ հայրենասիրական երգով հանդէս եկաւ փոքրիկն Կարէն Աւետիսեան։ Ընտանեկան ջերմ մթնոլորտի մէջ ներկաները վայելեցին հայկական ճաշատեսակներ։

Եղան սրտաբուխ նուիրատուութիւններ՝ կոմիտէութեանս յառաջիկայ աշխատանքներու իրականացման ի խնդիր։ Երեկոյթը փակուեցաւ «Մշակ Բանուոր» քայլերգով։

Հայր Վարդան Ծ. Վրդ. Թաշճեան Աստուածաբանութեան Մագիստրոսին արժանացաւ

Վանգուվրրի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ Հայր Վարդան Ծ. Վրդ. Թաշճեան Թորոնթոյի Համալսարանի Թրինիթի Քոլեճէն իր Աստուածաբանական Ուսմանց Մագիստրոսին արժանացաւ։

Կիրակի օր, Վանգուվրրի ՀՅԴ Երիտասարդաց միութիւնը եւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը պատուեցին Հայր Վարդանը։ Իր խօսքին մէջ, Հայր Սուրբը խորին շնորհակալութիւնը յայտնեց բոլորին՝ յատկապէս բարեսէր ժողովուրդի զաւակներուն, որոնք մշտապէս նեցուկ կը կանգնին դպրեվանքին, ուսանողական կեդրոններուն, վարժարաններուն, երիտասարդ համալսարանականներուն եւ ընդհանրապէս սփիւռքեան ուսանողներու, համայնքային կեդրոններուն եւ մեր հաստատութիւններուն։ Ան իր վկայականը նուիրեց ժողովուրդին՝ ընդգծելով, որ այս ձեռքբերումը միայն իրը չէ, այլ հաւաքական աշխատանքի եւ միասնական ջանքերու արդիւնքն է։

Voyages HAIG Travel
Ձեր բոլոր ճամբորդական Կարիքներուն համար հեռաձայնել՝
(514) 284-7676
ՅԱՏՈՒԿ ԳԻՆԵՐ ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ...
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՅԱՐՄԱՐԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐ
*Նոր Հասցէ՝
Voyages Haig Travel
4150 Rue Sherbrooke Ouest suite 404A, Westmount, QC H3Z 1C2
PERMIS DE QUÉBEC
Tel: + 1 514-284-7676
Email info@haigtravel.ca

Թորոնթոյի մէջ նշուեցաւ Տէր Տաթեւ Ա. Քհն. Միքայէլեանի քահանայական օծման եւ ծառայութեան 40-ամեակը

Կիրակի, 21 Սեպտեմբերին, Թորոնթոյի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ հաւատացեալներու ներկայութեամբ նշուեցաւ Տէր Տաթեւ Ա. Քհն. Միքայէլեանի քահանայական ձեռնադրութեան եւ օծման 40-ամեակը, այս մասին կը հաղորդէ «Թորոնթոհայ»ը։

Պատարագէն ետք եկեղեցականները եւ հաւատացեալ ժողովուրդը ուղղուեցան Հայ կեդրոնի սրահը, ուր Տաթեւ Ա. Քհն. Միքայէլեանի համար կազմարերպուած էր ընդունելութիւն մը։

Եկեղեցւոյ հոգեւոր տեսուչ Հայր Գարեգին Ծ. Վրդ. Շիրտմեան իր խօսքին մէջ ըսաւ. «Քառասուն տարիներ առաջ սկսած պարզ, բայց խորիմաստ «այո» մըն էր։ Այդ «այո»-ն պատասխանն էր Աստուծոյ կոչին, որ զարդարեց եւ խորացուց մեր եկեղեցւոյ կեանքը։ 22 Սեպտեմբեր 1985-ին, Ներսէս Սրկ. Միքէյեանը վերանուանուեցաւ Տէր Տաթեւ Քահանայ, որպէս խորհրդանիշ հայ հոգեւոր ժառանգութեան մեծագոյն գանձերէն Տաթեւի վանքին, ուր դարեր քարոզուեցաւ ճշմարտութիւնն ու հաւատքը։ Այսպէս՝ հոգելոյս Տէր Սուրէն Արք. Գաթարոյեանի ձեռամբ քահանայացած նորաւոր երիտասարդին հոգւոյն մէջ կայծը դրուեցաւ՝ ըլլալու կենդանի վանք մը, ուր Աստուծոյ անունը միշտ փառաւորուի, հաւատքը քարոզուի, ու քրիստոնէութիւնը ծաղկի»։

Ծայրագոյն Վարդապետը նշեց, որ Տէր Հօր քառասուն տարուան ծառայութիւնը ամբողջապէս արժեւորելը դիւրին բան մը չէ, որովհետեւ քառասուն տարուան իր քահանագործութեամբ սերունդներու կողքին ապրեցաւ, անոնց ուրախութիւնն ու ցաւը կիսեց, անոնց փոքրերը փայփայեց եւ երէցները մխիթարեց, քառասուն տարիներ իր կեանքը քարոզի վերածեց՝ հոգեւորականի իր հեզութեամբ, ուսուցիչի իր իմաստութեամբ, հօր հոգածութեամբ, եղբօր համբերութեամբ, ժողովական փորձառութեամբ, խրատողի հաւասարակշռութեամբ, եւ ունկնդիրի կարեկցանքով։

Հայր Գարեգին կարեւորեց երէցկնոջ՝ Սօսիին կարեւոր դերը Տէր Հօր կողքին եւ ըսաւ. «Օրեր առաջ հարցուեցայ՝ ինչո՞ւ կուսակրօն քահանաներուն «Աստուած օգնական» կ'ըսեն, իսկ քահանաներէն օրհնութիւն կը հայցենք՝ «Օրհնեցէ՛ք, Տէ՛ր Հայր» ըսելով։ Ըսի՝ չէի մտածած, բայց կարծեմ հայր սուրբերը Աստուծմէ զատ օգնական չունին, հակառակ տէր հայրներուն, որոնք բախտաւոր են իրենց կողակիցներով, իսկ այս պարագային Տէր Հայրը՝ երէցկինով։ Եւ արդար պիտի չըլլար նշել այս վսեմ առիթը, առանց անոր դերը բարձրաձայնելու, որովհետեւ ան եղաւ Տէր Հօր ոգին բարձր պահող պահապան հրեշտակը»։ Ծայրագոյն Վարդապետը Սրբազան Հօր, Կրօնական ժողովին, Ազգային Վարչութեան եւ եկեղեցւոյ մեծ ընտանիքին եւ հաւատացեալներուն անունով շնորհաւորեց Տէր Հայրը եւ երէցկինը։ Ան իր խօսքը եզրափակեց՝ ըսելով. «Տէրը թող յիշէ բոլոր պատարագներդ եւ ուխտդ ընդունելի դարձնէ՛, սիրելի՛ Տէր Հայր»։ Այնուհետեւ Գարեգին Ծայրագոյն Վարդապետը եւ Հոգաբարձութիւնը, Տէր Տաթեւին նուիրեցին լանջախաչ մը։

Կարօ Սրկ. Սարգիսեան ներկայացնելով Տէր Հօր կենսագրութեան կարեւոր հանգրուանները, նշեց, որ Տէր Տաթեւ Սուրիոյ Բերիոյ թեմէն ներս ստանձնած է զանազան վարչական պաշտօններ, 1991-ին եղած է անդամ Բերիոյ թեմի Կրօնական ժողովին եւ Դատաստանական խորհուրդին եւ ապա նշանակուած է ատենապետ Հալէպի Հայ Ծերանոցի Խնամակալութեան եւ մօտ տասը տարիներ, մինչեւ 2003-ը, կը վարէր սոյն պաշտօնը։ Իր օրերուն Հայ Ծերանոցը ապրեցաւ վերելք եւ զարգացում՝ բոլոր մարգերուն մէջ։ 2016-2018 ծառայած է որպէս հոգեւոր հովիւ Լաթաքիոյ Ս. Աստուածածին եկեղեցիէն ներս։ Ապրիլ 2019-ին, Տէր Տաթեւ Աւագ Քահանան կը միանայ Գանատայի Հայոց թեմի հոգեւորականաց դասուն եւ կը վարէ զանազան պաշտօններ Հայոց թեմի Ազգային Առաջնորդարանէն ներս։ 1 Սեպտեմբեր 2019-ին Գանատայի Հայոց թեմի բարեխնամ առաջնորդ Տէր Բաբգէն Արք. Զարեանի տնօրինութեամբ, ան կը նշանակուի հոգեւոր հովիւ Թորոնթոյի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ։ «Սուրբ Աստուածածին եկեղեցւոյ Հոգաբարձութեան եւ մեծ ընտանիքին կողմէ, ինչպէս նաեւ Թորոնթոհայ համայնքի անունով կը շնորհաւորենք մեր սիրելի Տէր Հայրը՝ իր քահանայական ձեռնարդութեան 40-ամեակին կապացութեամբ եւ իրեն կը մաղթենք բեղուն ծառայութիւն, կանաչ երթ եւ նորանոր բարձունքներու նուաճում», իր խօսքի աւարտին ըսաւ Կարօ Սարկաւագը։

Հանդիսութեան ընթացքին երաժշտական ելոյթներով հանդէս եկան տոքթ. Ռազմիկ Սրկ. Պէպէճեան, Անոյշ Գալստեան եւ Ռուբինա Քէօշկէրեան՝ նուագակցութեամբ Թալին Գըլբպոզեանի։

Իր սրտի խօսքին մէջ Տէր Տաթեւ Ա. Քհն. Միքայէլեան նշեց, որ ետին ձգած իր քառասուն տարիներու ուխտագնացութեան համար ստացաւ նոր խաչ մը, զոր իր ուսերուն պիտի կրէ յաջորդող տարիներուն համար։ Ան իր խօսքին մէջ ըսաւ. «Տպաւորուած եմ մեր հայ մատենագիրէ մը, որ ամէն անգամ որ գիրք մը կը գրէր, վերջաւորութեան կ'ըսէ հետեւեալը. «Ձեռքս գնայ, երթայ ի հող, գործս մնայ յիշատակող»։ Մենք բոլորս օր մը պիտի երթանք, բայց մեր գործերը պիտի մնան յիշատակող։ Տայ Աստուած, որ լաւ անուն, լաւ գործ եւ լաւ վարք ձգենք, որպէս ժառանգ մեր սերունդներուն», ըսաւ ան։

Տէր Հայրը շնորհակալութիւն յայտնեց Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ հոգեւոր տեսուչին, ատենապետին, հոգաբարձութեան անդամներուն, սարկաւագաց եւ դպրաց դասերուն եւ բոլոր ներկաներուն, որոնք իրենց Կիրակի օրը զոհելով՝ ներկայ եղան ընդունելութեան։ Տէր Տաթեւ օրհնեց սեղանը եւ հրաւիրեց ներկաները ճաշակելու պատրաստուած հիւրասիրութիւնը։

Երեւանի մէջ մեծ շուքով նշուեցաւ ՀՅԴ-ի 135-րդ ամեակը

Շաբաթ, 6 Դեկտեմբեր 2025-ին, Երեւանի մէջ տեղի ունեցաւ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան հիմնադրութեան 135-ամեակին նուիրուած հանդիսաւոր տօնակատարութիւն, կազմակերպութեամբ ՀՅԴ Հայաստանի Գերագոյն Մարմինին։

135-ամեակին նուիրուած տօնակատարութիւնը տեղի ունեցաւ «Յանուն հայի, յանուն պետութեան» կարգախօսի ներքոյ՝ ընդգծելով ՀՅԴ աշխարհայեացքը, գաղափարական հիմքերը եւ արժէքները։։

Ներկայ էին ՀՅԴ Բիւրոյի եւ Հայաստանի Գերագոյն Մարմինի անդամներ, ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամաւորներ, կուսակցականներ, համակիրներ, քաղաքական ու հասարակական գործիչներ։

Միջոցառումը սկսաւ Հայաստանի եւ Արցախի պետական օրհներգերով, ապա հնչեց Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան քայլերգը։

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի արտաքին յարաբերութիւններու եւ արարողակարգի բաժնի տնօրէն Տ. Նաթան Արքեպիսկոպոս Յովհաննիսեան իր խօսքը սկսաւ աղօթքով, ապա ներկաներուն փոխանցեց ՆՍՕՏՏ Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի օրհնութիւնը, որուն մէջ նշուած էր. «Մենք գոհունակութեամբ կը յիշենք եւ կը փափաքինք յիշատակել այս 135 տարիներու ընթացքին Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան ունեցած կարեւոր դերը։ Այս առաքելութիւնը սկսած է 19-րդ դարու վերջաւորութեան, անցած է դժուարին 20-րդ դարը եւ այսօր ալ ունի իր առաքելութեան պահանջը։ Հայը եղած է, է եւ պիտի մնայ՝ թող աշխարհը իմանայ»։

Ելոյթներով հանդէս եկան ՀՅԴ Բիւրոյի անդամ, Լիբանանի խորհրդարանի պատգամաւոր՝ Յակոբ Բագրատունի եւ ՀՅԴ Հայաստանի Գերագոյն Մարմինի ներկայացուցիչ, ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամաւոր՝ Իշխան Սաղաթէլեան։

Յակոբ Բագրատունի իր խօսքին մէջ ըսաւ. «Մենք կողմնակից ենք արժանապատիւ խաղաղութեան, ոչ թէ զիջումներով հայրենակործան պայմանագրերու։ Վտանգուած է Հայ Առաքելական Եկեղեցին, հայրենիքը, պետութիւնը»։

Ան իր խօսքին մէջ աւելցուց. «Խռովքի մէջ են մեր ժողովուրդի զաւակներէն անոնք, որոնք հայու սիրտ կը կրեն, ապրած են ու մասնակից դարձած յաղթանակներու կերտման եւ այսօր ականատես են ու հիասթափուած՝ Արցախի յանձնումէն ասդին, Հայաստանի մէջ Ատրպէյճանի եւ Թուրքիոյ կամքին ենթակայ զիջումներուն, Սփիւռքը պառակտող քայլերուն, հայրենասիրութեան ծաղրանքին ու արժէքային համակարգի ազգային ըմբռնողութեան խորտակման։ Ընթացքը դադար չունի եւ գահավէժ կը շարունակուի՝ թիրախ դարձնելով Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին, անոր սպասաւորներուն նկատմամբ դաւադրական քայլերով, ժողովրդահաճոյ յերիւրանքներով՝ նպատակ ունենալով փշրել հայ ժողովուրդի ու անոր հայրենիքի գոյատեւումը ապահոված ողնաշարը ամբողջ»։

Շնորհաւորելով ներկաները՝ Իշխան Սաղաթէլեան նշեց. «Դաշնակցութիւնը անցեալ ունեցող, ներկայի մէջ ապրող եւ ապագայի կազմակերպութիւն է։ Մեր գաղափարները այսօր աւելի քան երբեք պահանջուած են, որովհետեւ Հայաստանը ճակատագրական ջրբաժանի առջեւ է, իսկ հայկական ինքնութիւնը վերածուած է համակարգային հարուածի թիրախի՝ թէ՛ դրսէն, թէ՛ ներսէն։ Մենք յստակ կ՚ըսենք թէ՛ դրսի, թէ՛ ներսի հակահայ ուժերուն՝ դուք կրնաք հալածել Դաշնակցութիւնը, կրնաք բանտարկել դաշնակցականները, սահմանափակել ՀՅԴ-ի գործունէութիւնը, բայց դուք չեք կրնար սպաննել դաշնակցականութիւնը՝ մեր էութիւնը, մեր տեսակը։ Աւելին՝ դուք նոյնիսկ չէք կրնար խաթարել մեր կազմակերպութեան գործունէութիւնը։ Դաշնակցութեան արեւը մայրամուտ չունի»։

Միջոցառման ընթացքին ցուցադրուեցան վաւերագրական ժապաւէններ, որոնք կը ներկայացնէին ՀՅ Դաշնակցութեան անցած ուղին, ազատագրական պայքարի կարեւոր հանգրուանները, ինչպէս նաեւ կազմակերպութեան ներկայ գործունէութիւնը։

Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան հիմնադրութեան 135-ամեակի առիթով՝ ողջոյնի, շնորհաւորանքի եւ քաղաքական զօրակցութեան ուղերձներ յղած էին շարք մը կուսակցութիւններ եւ միջազգային կազմակերպութիւններ։ Երեկոյթի գեղարուեստական բաժնի ընթացքին հնչեցին ազգային-հայրենասիրական երգեր։

«Ընտրութիւն կայ. Հայաստանի պետականութիւնը պահո՞ւմ ենք, թէ՞ Հայաստանը դառնում է Արեւմտեան Ատրպէյճան». Լիլիթ Գալստեան

«Հորիզոն»-ի զրուցակիցը Աժ «Հայաստան» խմբակցութեան պատգամաւոր, ՀՅԴ Բիւրոյի անդամ Լիլիթ Գալստեանն է։ Պատգամաւորի հետ զրուցել ենք ներքաղաքական վերջին զարգացումների, հայրենիքում տիրող իրավիճակի եւ առաջիկայում կայանալիք համապետական ընտրութիւնների մասին։

Հ.- Տիկի՛ն Գալստեան, յաճախ հանդիպումներ էք ունենում քաղաքացիների հետ, նաեւ մարզեր այցելում։ Ձեր տպաւորութեամբ ինչպիսի՞ արդիւնք կ՚ունենանք առաջիկայում կայանալիք համապետական ընտրութիւններում։

Լ.Գ.- Յաճախ եմ լինում մարզերում, հանդիպում քաղաքացիների հետ։ Երեւանում, թէ մարզերում, անգամ պատահական անցորդներն են դառնութեամբ ու ցաւով հարցնում՝ որքա՞ն պիտի հանդուժենք այս մղձաւանջը։ Շատերն են գիտակցում, որ վարչախումբը վտանգի տակ է դրել Հայաստանի ապագան։ Սոցիոլոգիական հարցումներն էլ ցոյց են տալիս, որ իշխող քաղաքական ուժը կորցրել է հանրային վստահութիւնը. այն 20-22-ի շրջանակում է։ Եթէ վարչական ռեսուրսի բիրտ չարաշահումն ու ռեպրեսիւ գործելաոճը չլինի, դա էլ չեն ունենայ։ Օրերս Կարէն Դեմիրճեանի անուան մարզահամերգային տեսանք, թէ վարչական ռեսուրսի ցինիկ օգտագործման ինչ խայտառակ պատկեր էր (նկատի ունի մարզահամերգային համալիրում կայացած՝ ՀՀ պետական մարմինների ներկայացուցիչների առաջին համաժողովը- հեղ.)։ Բացահայտօրէն՝ SMS-ներով, ներքին ահաբեկչական «զինանոցից» օգտուելով էին ապահովել քաղծառայողների եւ պետական ծառայողների մասնակցութիւնը. ուժի ցուցադրութիւն էր օրէնքի ակնյայտ խախտումով։ Այս իշխանութիւնը երկու բանի վրայ է խարսխւում՝ խորացող տոտալիտար մթնոլորտ եւ բռնաճնշումներ։ Երկրում քառասունից աւելի քաղբանտարկեալներ կան, որոնք ամբողջովին համապատասխանում են ԵԽԽՎ 1900-րդ բանաձեւով սահմանած «քաղաքական բանտարկեալ» հասկացութիւն չափանիշներին։

Հ.- Բոլորովին վերջերս Վաղարշապատի ընտրութիւններում ամենաշատ ձայները հաւաքեց հե՛նց իշխող քաղաքական ուժը։ Արդեո՞ք յուսահատեցնող չէ այսպիսի արդիւնքը։

Լ.Գ.- Ո՛չ։ Ես այսպէս չեմ կարծում։ Հակառակ նրան, որ քաղաքական մեծամասնութիւնը այն «ջախջախիչ յաղթանակ» է գնահատում, բայց պիտի արձանագրենք, որ ընդդիմութիւնը բաւական տպաւորիչ ձայներ է հաւաքել՝ հաշուի առնելով իշխանութեան ագրեսիւ պահուածքը, խուզարկութիւնները, մարդկանց ահաբեկելն ու վախի մթնոլորտը։ Ոստիկանութիւնն ու դատախազական համակարգը ուղղակի դարձրել են պատժիչ գործիք։ Վաղարշապատի ընտրութիւններին նախորդած տեղական ինքնակառավարման ընտրութիւնում յաղթանակ տարած ընդդիմադիր գործիչները յայտնուեցին ճաղավանդակի յետեւում, ցաւօք, նաեւ մահուան ելք էլ արձանագրուեց։ Ալավերդու, Վանաձորի, Սիւնիքի, Թալինի եւ միւս համայնքապետների ընտրութիւնները յիշէ՛ք։

Վաղարշապատում էլ Խոյ համայնքը միացրին Վաղարշապատ համայնքին՝ հաշուի առնելով իբրեւ թեկնածուի խոյեցի լինելու հանգամանքը։ Երկրում 1937 թուականի պոլշեւիկեան մթնոլորտ է՝ ռեպրեսիա կամ դեպրեսիա, համատարած յուսահատութիւն։ Բայց, քաղաքական պայքարը շարունակելու ենք՝ հակառակ բռնութիւններին, բիրտ ուժին ու ահաբեկութիւններին... Մեր հասարակութիւնը, կարծում եմ, հասկանում է։ Երկու ճանապարհ կայ. Հայաստանը կա՛մ անկախ ու ինքնիշխան պիտի լինի, կա՛մ պիտի վերածուի Արեւմտեան Ատրպէյճանի։ Շատ յստակ է այս ճամբաբաժանը։

Հ.- Անդրադառնանք գործող իշխանութեան՝ հայոց եկեղեցու գործերին միջամտելու փաստին։ Հաւանական համարո՞ւմ էք, որ իրավիճակը կարող է այնքան սրուել, որ այս իշխանութիւնը յաջողի։

Լ.Գ.- Նախ սկսենք նրանից, որ ՀՀ Սահմանադրութեան 18-րդ յօդուածով սահմանուած է եկեղեցու եւ պետութեան տարանջատուած լինելը։ Եկեղեցու ասպատակութիւնը իշխանութիւնների կողմից թէ՛անբարոյական է եւ պիղծ, թէ՛ հակասահմանադրական։ Փաշինեանը շատ վաղուց է Հայաստանում խաթարել սահմանադրական կարգը? իշխանութեան ճիւղերի միջեւ էլ հակակշռման մեխանիզմներ չկան։ Կայ մէկ անձի ձեռքում կեդրոնացած իշխանութիւն։ 1937 թուականի պոլշեւիկեան նողկալի, արիւնոտ ձեռագրով են վերաբերւում եկեղեցուն՝ ատրպէյճանական նարատիներին շատ ներդաշնակ... Սա ցաւալի է ու աղէտալի։ Սա մեր ինքնութեան պառակտումն է, թշնամական օրակարգ ու վարքագիծ։ Փաշինեանն ու իր վարչախումբն ատելութիւն ու խորշանք ունեն այն ամէնի նկատմամբ, ինչն ազգային է։ Մեր եկեղեցին բազմաթիւ ասպատակութիւններ է տեսել՝ թաթար-մոնկոլներ, քոչուոր թուրքեր, արաբներ, տարբեր աղանդաւորական հոսանքներ, բայց կանգուն է մնացել ու կարծում եմ՝ էլի՛ կանգուն կը մնայ։ Բայց սրանք անդառնալի հետեւանքներ են թողնելու? սպիներ ու վէրքեր մեր ինքնութեան վրայ։ Շատ ծանր ժամանակներ ենք ապրում։ Ցաւով եմ արձանագրում, որ մեր հաւաքական ամօթի մատեանում ամէն օր նոր էջեր են աւելանում։ Այդ թշնամական ասպատակութիւնն առայժմ կասեցուած չէ, ու սա նաեւ մեր հաւաքական ամօթն է։

Հ.- Վերջին հարցս վերաբերում է առաջիկայում կայանալիք ընտրութիւններին։ Եթէ այս հասարակութիւնը կրկին ընտրի այս իշխանութեանը, ի՞նչ կարող է տեղի ունենալ։

Լ.Գ.- Տեղի կ՚ունենայ աղէտ, կամ պարզապէս կ՚ունենաք Արեւմտեան Ատրպէյճան։ Բարոյականութեան բոլոր կարմիր գծերը հատած, ազգային շահերը դաւաճանած եւ օտարի օրակարգին լծուած իշխանութիւնից ամէն բան սպասելի է։ Մեր խնդիրն այս աղէտը կասեցնելն է՝ համազգային նեղ ուժով եւ յանձնառութեամբ։ Փաշինեանը խորհրդարանական ամպիոնից օրերս ազդարարեց, նաեւ որոշ ընդդիմադիր քաղաքական ուժերից ազատուելու իր նպատակադրութեան մասին։ Ցաւօք, երկրում խորացող տոտալիտար ռեժիմը կարծես թէ Արեւմուտքը չի նկատում։ Իսկ Փաշինեանը շարունակում է մի կողմից երկրում ռեպրեսիաներով սպասարկել Ատրպէյճանի օրակարգը, մի կողմից իր համար վերարտադրութեան հող նախապատրաստել։

Դատական, իրաւապահ համակարգը Նիկոլ Փաշինեանի համար գրպանային համակարգեր են դարձել։ Այս ձեռագրին կը նախանձէր անգամ Հիւսիսային Քուրիան։ Կարեւոր է թէ՛ Հայաստանում, թէ՛ սփիւռքում շարունակել աշխատել ժողովրդի հետ, որպէսզի մարդիկ հասկանան, թէ ինչ իրավիճակում ենք մենք ապրում։

Ընտրութիւն կայ. Հայաստանի պետականութիւնը պահո՞ւմ ենք, թէ՞ Հայաստանը դառնում է Արեւմտեան Ատրպէյճան։ Ընտրութիւնը մերն է։ Համոզուած եմ, որ մենք, ապաւինելով մեր ուժերին, ազգային համախոհութեամբ, միասնականութեամբ ընդհանրական օրակարգեր եւ շահեր ձեւակերպելու ճանապարհով ի վիճակի ենք բեկելու այս ողբերգական ու ամօթալի ընթացքը, որովհետեւ իսկապէս պետութիւն ունենալու եւ չունենալու հարց է սա։

Յասմիկ Պալէեան

CAMAM

3401, Olivar Asselin, Montréal, Qc H4J 1L5

397, boul. des Prairies, Laval, Qc H7N 2W6

45 Hallcrown Place, Willowdale, On M2J 4Y4

To donate online www.camam.org

ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՏԱՆ ՄԷՋ

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ԱՋԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 1, Դեկտեմբեր 2025

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉԸ՝ ԿԵԱՆՔԻ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՂ ՈՒՂԵՑՈՅՑ

Աստուածաշունչը սովորական գիրք մը չէ, այլ Աստուծոյ կենդանի Խօսքը, որ կը բացայայտէ Իր կամքը, Իր սէրը եւ Իր փրկագործութեան խորհուրդը: Ան մեր հաւատքի հիմքն է, մեր ժողովուրդի հոգեւոր կեանքի մշտաղբիւրը եւ մեր ազգային ինքնութեան ամրակուռ նեցուկը:

Հայ Եկեղեցին իր հիմնադրման առաջին օրերէն սկսած՝ Աստուծոյ Խօսքի ընթերցումը, ուսուցումն ու տարածումը իր առաքելութեան հիմնասիւնը նկատած է : Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ, գիշեր ու ցերեկ Աստուածաշունչը իւրացուցած, իր իսկ կեանքի օրինակով վկայակոչած է այն խօսքը, զոր կը կարդանք Սաղմոսներուն մէջ. «Տիրոջ օրէնքը սերտէ գիշեր ու ցերեկ» (Սաղմ. 1.2):

Հայ եկեղեցական գիրքերը՝ Կանոնագիրքն ու Մաշտոցը, Յայսմաւուրքն ու Վարք Սրբոցը, մեր հայրերու եւ վարդապետներու գրութիւնները, հարուստ վկայութիւններ են այն մասին, թէ որքան խորապէս Աստուծոյ Խօսքը արմատացած է հայ կեանքին մէջ:

Մեծն Ներսես Լամբրոնացի նոյնպէս գիշեր ու ցերեկ իւրացուցած է Սուրբ Գիրքը, առանց հանգստանալու: Ս. Գրիգոր Վկայասէր կաթողիկոս միշտ «Սուրբ Գիրքի ընթերցանութեամբ եւ աստուածաբարբառ աղօթքներով» իր օրերը լեցուցած է:

Յովհաննէս Երզնկացի Պլուզ վարդապետը անգիր գիտէր Աստուածաշունչը, իսկ Սուրբ Գրիգոր Տաթեւացին, դեռ 14 տարեկանին իսկ կը մեկնաբանէր Սուրբ Գիրքը այլոց համար: Այս բոլոր վկայութիւնները ցոյց կու տան, թէ մեր նախահայրերը Սուրբ Գիրքը չեն դիտած իբրեւ սովորական հնամաշ գիրք մը, այլ իբրեւ կենդանի խօսք եւ աստուածային շունչ, որ կը զօրացնէ եւ կը լուսաւորէ:

Սակայն պատմութեան ընթացքին եղած են ժամանակներ, երբ հոգեւոր զարթօնքին յաջորդած են անտարբերութեան ժամանակներ: Առաքել Դաւրիժեցին իր ժամանակի մասին կը գրէ, թէ ժողովուրդը հեռացած էր Սուրբ Գիրքէն, եւ այդ պատճառով հաւատքը տկարացած էր եւ բարքերը աղաւաղուած: Ան կ՚ըսէ.«Գիրքերը փակուած էին ու լռած, որովհետեւ մարդիկ զանոնք արհամարհած էին: …Ո՛չ Գիրքը կը ճանչնային, ո՛չ Գիրքերուն զօրութիւնը»:

Այսօր եւս հեռու չենք նման իրավիճակներէ, յաճախ մեր ուշադրութիւնը այլ արժէքներու վրայ կը կեդրոնանայ՝ նիւթական շահի, փառքի եւ կամ ժամանակաւոր հաճոյքներու: Բայց երբ Աստուծոյ Խօսքը տեղ չունի մեր կեանքին մէջ, կը նշանակէ որ մեր սրտին, խղճին եւ հոգիին ձայնը լռած է եւ կամ գիտակցաբար կը լռեցնենք:

Այսօր աւելի քան երբեք, անհրաժեշտ է վերագտնել Աստուածաշունչին հանդէպ մեր սէրն ու պապակը: Աստուածաշունչը պէտք չէ մնայ գրադարանի մէջ զետեղուած զարդագիրք մը, այլ դառնայ մեր ամէնօրեայ կեանքի մնայուն ուղեկիցը: Անոր մէջ փնտռենք Աստուծոյ կամքը՝ մեզ առաջնորդող, խրատող, մխիթարող եւ մեր մտքերն ու սրտերը մաքրազարդող:

Աստուծոյ Խօսքը կեանք կու տայ այն անձին, որ կը լսէ զայն եւ կը գործադրէ: Ինչպէս Պողոս Առաքեալ իր աշակերտին՝ Տիմիթէոսին ուղելով իր խօսքը կը թելադրէ հետեւեալը ըսելով . «Հոգ տար իրենց՝ Աստուծոյ Խօսքէն կարդալով, յորդորելով զիրենք եւ սորվեցնելով… Ուշադիր եղիր՝ թէ՛ դուն քեզի եւ թէ՛ սորվեցուցածիդ, եւ միշտ ալ այդպէս մնա, գիտնալով որ այդ ձեւով ո՛չ միայն ինքզինքդ կը փրկես , այլ նաեւ բոլոր քեզ լսողները» (Ա Տիմ. Դ. 13-16):

Թող Սուրբ Գիրքի ընթերցումն ու ուսուցումը վերակենսաւորէ մեր կեանքը: Թող իւրաքանչիւր հայ ընտանիք ունենայ իր Սուրբ Գիրքը՝ բաց, ընթերցելի եւ սիրելի: Ինչպէս սաղմոսասաց վարդապետը կը հաստատէ. «Խօսքդ ճրագ է քայլերուս, լուսաւորող՝ ճամբաներուս:» (Սաղմ. 119. 105)

Թող Աստուծոյ Խօսքը մեր հոգեւոր մնայուն սնունդը դառնայ, մեր մշտաղբիւր ճշմարիտ լոյսը եւ մեր ԿԵԱՆՔԻ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՂ ՈՒՂԵՑՈՅՑԸ:

ԲԱԲԳԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Տարին հասած է իր աւարտին եւ մեր դիմաց կը բացուի նոր էջ մը, կեանքի նոր հանգրուան մը՝ նոր յոյսերով ու օրհնութիւններով:

Պահ մը կանգ կ՚առնենք, կը նայինք անցեալին եւ կը սկսինք մենք զմեզ հարց տալ՝ ինչպիսի՞ կեանք մը ապրեցանք, ի՞նչ շահեցանք, ի՞նչ կորսնցուցինք, եւ ինչպէ՞ս կրնանք մեր կեանքի ընթացքը դէպի աւելի լաւը առաջնորդել:

Թուականի փոփոխութիւնը պատեհ առիթ մըն է, փնտռելու եւ գտնելու մեր ուղղութիւնը դէպի բարին ու ճշմարիտը: Անցեալը միշտ մեզի դաս մը սորվեցուցած է՝ երբեմն ցաւով, երբեմն սուղ գին վճարելով, երբեմն ուրախութեամբ եւ օրհնութեամբ:

Անցեալի դասերուն եւ յուշերուն հիման վրայ, մենք զմեզ ինքնաքննութենէ անցընելով, կը սկսինք մեր կեանքը վերադասաւորել, սխալները սրբագրել, անցեալէն եկող վէրքերը փարատել եւ կեանքի ընթացքը փոխել:

Չմնանք անցեալին մէջ, այլ ընդառաջ երթալով անցեալի բիծերը մաքրենք: Նոր տարուան շէմին «նորոգուած միտքերով նոր մարդ» ըլլանք, ինչպէս Պողոս Առաքեալ կը թելադրէ, որպէսզի փորձառութեամբ ընտրենք լաւը, գիտնալով Աստուծոյ կամքը, այսինքն՝ ինչ որ բարի է, ընդունելի է իրեն եւ կատարեալ (հմմտ. Հռոմայեցիս 12.2):

Թող այս տարի մեր բոլորի սրտերը բացուին Տիրոջ դիմաց: Գոհունակութեամբ ու երախտագիտութեամբ յիշենք բոլոր այն օրհնութիւնները, զորս պարգեւած է մեզի եւ եկող տարին ալ յանձնենք իր նախախնամութեան ու կամքին:

Վստահինք Տիրոջ բարի կամքին ու Անոր հայրական գուրգուրանքին:
Թող 2026 տարին լոյս եւ օրհնութիւն բերէ ամէն օճախի:

Թող ձեր տունները լեցուին Մսուրածին Փրկչին պարգեւած խաղաղութեամբ:

Թող համայն մարդկութեան խաւարած հոգիները լոյսով լեցուին ու քարացած սիրտերը հաւատքով:
Խաղաղութիւն, սէր եւ համերաշխութիւն Ազգիս Հայոց…

Շնորհաւոր Նոր Տարի:

Հայր Յակոբ

ՈՍԿԵՂԷՆ ՀԱՄԱՐ

«Աստուած իր Հոգին մեզի տուաւ՝ որպէսզի մեր վախկոտութիւնը յաղթահարենք եւ զօրանանք, սիրով լեցուինք եւ զգաստ կեանք մը վարենք» (Բ. Տմ 1.7):

“For God gave us a spirit not of fear but of power and love and self-control.” (2 Timothy 1:7)

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՃՇՄԱՐԻՏ ԴԻՄԱԳԻԾԸ

Հայ Եկեղեցին իր դարաւոր կեանքի ընթացքին լոկ աղօթավայր ու սրբավայր չեղաւ բառին նեղ ըմբռնումով, այլ մեր հանճարին հնոցը, մեր ցեղային կառոյցին հիմը, մեր ազգային միութեան շաղախը, մեր անմահութեան մկրտարանը: Ան եղաւ Սահակ-Մեսրոպ, Կողբացի, Մանդակունի, Լամբրոնացի, Տաթեւացի, այլ խօսքով ամբողջական մշակոյթ: Եղաւ Լուսաւորիչ, Նարեկացի, Շնորհալի, այլ խօսքով՝ բոլորանուէր սրբութիւն ու ծառայութիւն: Եղաւ Կարմիր Վարդան, Ղեւոնդ Երէց, Աշտարակեցի, Խրիմեան, այլ խօսքով՝ պայքար ու հերոսութիւն: Ի՞նչ են եղած մեր սուրի ու հուրի սրբամատեանի էջերը անմահացնող սրբազան պոռթկումները, մեզ ժամանակի ժանգէն զերծ պահող ու դարերուն յանձնող մեր գերահրաշ բռնկումները, եթէ ոչ մեր սրբութեան տենչը, ծառայութեան սէրը, հերոսական կամքը ու ստեղծագործական կրակը՝ քրիստոնէական կրօնի շունչով ու ոգիով թրծուած: Եւ այս բոլորը Հայ Եկեղեցւոյ կեանքէն ու գործէն բխող ու դարերու վրայ տարածուող մեր ժողովուրդի հաւաքական կեանքին մէջ վաւերականօրէն թարգմանուող:

Հայ Եկեղեցին իր աստուածային առաքելութեան կողքին, ըսինք, բերաւ նաեւ իր ծառայութեան նպաստը հայ ցեղի յաւերժական խորհուրդին, հայ մշակոյթի ծաղկման ու յաւերժացման: Հայ հոգիին ու մտքին առանցքը անկէ անցաւ միշտ: Հայ ստեղծագործ ոգիին քուրան ան եղաւ միշտ: Հայ ոգեղէն համայնական հարստութեան գանձարանը Հայ Եկեղեցին հանդիսացաւ: Ու փոթորիկներ, ներքին թէ արտաքին, չկրցան քանդել զայն, առաքելահիմն այս հաստատութիւնը, որովհետեւ հայ հոգիին մէջ նետեց ան իր հիմերը, հոն հաստատեց իր թագաւորութիւնը, եւ ճիշդ անոր համար մնա՛ց ան նոյնիսկ երբ մենք մեր հողէն ու երկնքէն կտրուեցանք, երբ աւազներու մէջ փոշիացանք:

Հայ Եկեղեցին Աստուծոյ շունչով ու խօսքով պահեց իր գոյութիւնը, անո՛վ ապրեցաւ դարեր շարունակ, ու իր ժողովուրդի ծառայութեան ու նահատակութեան ոգիովը, ճենճերող աղօթքին ու ստեղծագործ բազկին ուժովը զօրացաւ ու ուռճացաւ: Ու հայութիւնը եղաւ ամուր, մէկ ու հզօր՝ երբ Հայ Եկեղեցւոյ գերագոյն անունին ու աստուածատիպ առաջնորդներուն ցուցմունքովը, լեզուովը, կիրքովը գործեց ու հաւատքովը իր կեանքը զսպանակեց: Բայց հայ հոգին խամրեցաւ, հայ կեանքի ստեղծագործ բազկերակը տարապայմանօրէն դանդաղեցաւ ու հայ կեանքը լճացաւ, երբ գտնուեցան հայեր որոնք իրենց կեանքի դռները փակ պահեցին Հայ Եկեղեցւոյ լուսաշէն խորաններուն առջեւ, երբ պահ մը, իրենց հոգիին մէջ ցամքեցան հայ աղօթքի ու շարականի մրմունջներուն եւ խունկի բոյրերուն ընդմէջէն հոսող լոյսի, յոյսի ու հաւատքի երկնային կենարար առուակները:

Հայ Եկեղեցին հսկայ պատմութիւն մը կերտեց, ամբողջ ժողովուէրդ մը անմահացուց, բայց ինք չդարձաւ պատմութիւն, այլ եղաւ կեանք, ներշնչման ու կենսունակութեան աստուածային մշտահոս աղբիւր: Չմնաց ան իր պատմական հնացեալ գոյավիճակին մէջ, իր կեանքը չպայմանաւորեց միայն անցեալով, այլ քալեց ան հայ ժողովուրդի պատմութեան ճամբով, ապրեցաւ հայ կեանքի կշռոյթով ու հայ սրտի զարկով:

Ու այսօր ալ Հայ Եկեղեցին մեզի համար խունկ ու մոմ ըլլալէ առաջ, աղօթք ու հաւատք ըլլալէ ետք, հայ մշակոյթն է, սրբաշունչ մեր մատեանները, յաւերժախօս մեր ձեռագիրները, արիւնով սրբացած Աւարայրը, յաւերժայաղթ Սարդարապատը, մեր փրկութեան լաստը կեանքի արիւնոտ ծփանքներուն դիմաց, դարերէն եկող եւ մեզ գալիք դարերուն կապող ոսկեղէն կամուրջը եւ վերջապէս մեր Սրբութի՛ւն Սրբոցը:

Ի՞նչ կը բերենք մեր անցեալէն իբրեւ ժառանգութիւն ներկայի ու կտակ պագայի, իբրեւ սրբազան աւանդ յանձնելու գալիք սերունդներու գուրգուրանքին, փա՛ռք, բանա՛կ, մակա՛ն. ո՛չ մին եւ ո՛չ միւսը, այլ անոնցմէ վեր ու զանոնք վերացնող ոգեկանութիւն մը... Հայաստանեա՛յց Եկեղեցին: Ա՛ն է մեր ներկան ու ապագան, մեր հոգեկան ու ազգային անկորնչելի հարստութեանց հաւատարիմ պահապանը, մեր գերացգոյն ժառանգութիւնն ու փառքը, մեր ցեղային հաւասարակշռութիւնը պահող կեդրոնական սիւնը, մեր ազգային ինքուրոյն դիմագծի առողջ ու անաղարտ պահապանման, մեր գոյութեան ու գոյատեւման ամրակառոյց խարիսխը: Տակաւին հոն են, Հայ Եկեղեցւոյ խորախորհուրդ կամարներու հովանիին տակ, բոլոր դարերուն ու բոլոր ժամանակներուն մեր մտքի ու հոգիի գերագոյն ընտրեալները, յաւերժութեան երկինքն ի վեր խոյացող հայկական լեռնապարի վերասլաց ու յաւերժալոյս գագաթները իրենց երկաթագիր Ա. Բ. Գ.ով, երկնասլաց թռիչքներով ու հոգեկան փոթորկումներով, իրենց երկնաճաճանչ հանճարով, իրենց խաչով ու սուրով: Տակաւին հոն են, Հայ Եկեղեցւոյ մէջ, մեր հողեղէն կառոյցքը աստուածաստեղծ շունչով ու ոգիով թրծող մեր նահատակները, մեր սուրբերը, մեր հերոսները:

Ո՞վ կրնայ թերագնահատել Հայ Եկեղեցւոյ կատարած ծառայութիւնը հայ ժողովուրդի հոգեւոր, ազգային, մշակութային ու նոյնիսկ քաղաքական կեանքէն ներս: Ծառայութիւն մը՝ որ կարելի չէ չափել ու սահմանաւորել մարդկային չափանիշներով ու պատմութեան չոր տուեալներով. ծառայութիւն մը՝ որ եղաւ աստուածային վկայութիւն ու արեան գիտակից նահատակութիւն հայ ժողովուրդի ընդհանրական կեաքին մէջ թարգմանուող:

(Շարունակելի 2)

ԱՐԱՄ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՔԷՇԻՇԵԱՆ
ԱՅԺՄ՝
Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ ՄԵՐ ՄԷՋ ԱՃԵՑՆԵԼ

Մեր մէջ, նոր կեանքի մը համար ծնելու ներքին փափաքը կը զարգանայ, երբ վերահասու կ՚ըլլանք, թէ Յիսուս աշխարհ եկաւ, որպէսզի մեր մահկանացու մարմիններուն անմահութիւն պարգեւէ: Արդարեւ, Յիսուսի հետ յաւիտենական կեանքը ապրելու ցանկութիւնը պէտք է մղէ յատուկ միջոցներով պատրաստուելու այդ կեանքին համար:

Ուստի, անհրաժեշտ է յարատեւօրէն մեր մէջ սնուցանել Յիսուսի Սուրբ Հոգիին կեանքը, որ յաւիտենական կեանքն իսկ է եւ որ արդէն իսկ մեր մէջ կը գտնուի: Մենք, մկրտութեամբ կը ստանանք այդ կեանքը եւ Սուրբ Հաղորդութիւնն ալ կը պահէ զայն: Աղօթքը, հսկումը, հոգեւոր ընթերցումներն խորացնենք եւ յստակեցնենք այդ հաւատքը:

Այն կեանքը, որ կ՚ապրուի եւ կը նուիրականանայ Աստուծոյ Խօսքով, աստիճանաբար մեզ կը պատրաստէ հրաժարելու մահկանացու մեր մարմիններէն, եւ որդեգրելու ու կառչելու անմահութեան հաւատքին: Այսպէս ապրողներուն համար, մահը թշնամի չի՛ համարուիր, այլ բարեկամ մը, որ մեզ իր ձեռքերուն մէջ առնելով կ՚առաջնորդէ դէպի յաւիտենական սիրոյ թագաւորութիւն:

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅԸ
ՀԵՆՐԻ Ճ. Մ. ՆՈՒԸՆ
Հայացուց՝ Մակար Արք. Աշգարեան

ԽՈՆԱՐՀՈՒԹԻՒՆ ԽՆԴՐԵԼՈՒ ԱՂՕԹՔ

Սորվեցո՛ւր մեզի, ո՛վ Տէր, որ տեսնենք եւ օգտագործենք ծառայութեան ամէն պատեհութիւն, տանք՝ առանց փոխարժէքը հաշուելու, պայքարինք՝ առանց վիրաւորուելու, աշխատինք՝ առանց հանգիստ փնտռելու, ծառայենք՝ առանց վարձատրութիւն ակնկալելու. այն գիտակցութեամբ՝ թէ քու կա՛մքդ է որ կը կատարենք: ԱՄԷՆ:

Սուրբ Բարսեղ Կեսարացի

A PRAYER FOR MERCY AND HELP

PSALM 86

Hear me, Lord, and answer me,
for I am poor and needy.
Guard my life, for I am faithful to you;
save your servant who trusts in you.
You are my God; have mercy on me, Lord,
for I call to you all day long.
Bring joy to your servant, Lord,
for I put my trust in you.
You, Lord, are forgiving and good,
abounding in love to all who call to you.
Hear my prayer, Lord;
listen to my cry for mercy.
When I am in distress, I call to you,
because you answer me.
Among the gods there is none like you,Lord;
no deeds can compare with yours.
All the nations you have made
will come and worship before you, Lord;
they will bring glory to your name.
For you are great and do marvelous deeds;
you alone are God.
Teach me your way, Lord,
that I may rely on your faithfulness;
give me an undivided heart,
that I may fear your name.
I will praise you, Lord my God, with all my heart;
I will glorify your name forever.
For great is your love toward me;
you have delivered me from the depths,
from the realm of the dead.
Arrogant foes are attacking me, O God;
ruthless people are trying to kill me—
they have no regard for you.
But you, Lord, are a compassionate and gracious God,
slow to anger, abounding in love and faithfulness.
Turn to me and have mercy on me;
show your strength in behalf of your servant;
save me, because I serve you
just as my mother did.
Give me a sign of your goodness,
that my enemies may see it and be put to shame,
for you, Lord, have helped me and comforted me.

ԵԿԵՂԵՑԻ ՄՏԱԾ ԱՏԵՆ

Ըստ ամենայն միտս անցանես, զխաղաղութի՛ւն քո տուր մեզ հանապազ, զքեզ աղաչեմք:

Դուն, որ բոլոր միտքերը կը քննես, քու խաղաղութի՛ւնդ տուր մեզի տեւաբար, կ՚աղաչենք քեզի:

ԵԿԵՂԵՑԻԷՆ ԵԼԱԾ ԱՏԵՆ

Երկնաւոր Թագաւոր, քու
եկեղեցիդ անսասան պահէ,
եւ քեզի երկրպագողները
խաղաղութեան մէջ պահէ:

ՀԱՍԿՆԱՆՔ ՄԵՐ ՊԱՏԱՐԱԳԸ
ՃԱՇՈՒ ԺԱՄ, ԿԱՄ ԵՐԱԽԱՅԻՑ ՊԱՏԱՐԱԳ

ՓԱՌՔ ՔԵԶ, ՏԷՐ

Աւետարանի ընթերցումէն անմիջապէս ետք, ժողովուրդը (դպիրները) կ'աղաղակէ «Փառք քեզ, Տէր Աստուած մեր»: Նոյն փառաբանութիւնը Աւետարանէն առաջ ալ կար, եւ Պատարագի կամ այլ արարողութեան մը ընթացքին, ամէն անգամ որ Աւետարանը կը կարդանք՝ կարդալէ առաջ ու ետք նոյն փառաբանութիւնն է որ կը կրկնենք, մեր երախտագին շնորհակալութիւնը յայտնելով Աստուծոյ, որ իր խօսքին հաղորդ դարձուց մեզ, եւ արժանի է մշտնջենաւոր փառաբանութեան:

Բայց այս հանգրուանին երգուած «Փառք քեզ Տէր»ը աննման է՝ փառաբանութեան սրտաբուխ, անզսպելի պոռթկում մը, որ Աւետարանով բարձրացած հոգիներէն ջրվէժի պէս բարձունքէն վար կը խուժէ, աստիճանաբար հանդարտելով, երթալ թաղուելու համար հաւատքի երկիւղածութեամբ լեցուած հոգիներու խորը:

Ուսուցողական եւ հոգեւոր ինքնապատրաստութեան այս հանգրուանը կը յատկանշուի երկու այլ իրողութիւններով, որոնցմէ առաջինը՝ աստուածաշնչական պատգամն է, կամ այլ խօսքով՝ քարոզը:

Դժբախտաբար ներկայիս քարոզխօսութիւնը կը կատարուի «Հայ Մեր»էն առաջ, ինչ որ մէկ կողմէ կը խանգարէ Պատարագին կարգը, եւ միւս կողմէ՝ անտեղիօրէն իրարմէ կը հեռացնէ օրուան աստուածաշնչական ընթերցումներն ու քարոզը, մինչդեռ այս վերջինը՝ բացատրութիւնը պէտք է ըլլայ առաջիներուն, եւ անոնց վրայ հիմնուած պէտք է ըլլայ օրուան պատգամը:

Միայն այս բացատրութենէն ու պատգամէն վերջն է, որ ժողովուրդը միահամուռ պէտք է արտասանէ «Հաւատամք»ը, որ իր հաւատքին խտացած խոստովանութիւնն է:

ՀԱՒԱՏԱՄՔ

«Հաւատամք»ը սկզիբէն Պատարագին մաս չէ կազմած, թէպէտ այսօր կարելի չէ առանց անոր Պատարագը երեւակայել: Հաւանաբար, անիկա Պատարագին մէջ ներառնուած է 5-րդ դարուն, 473 թուականին, Անտիոքի Պետրոս «Թափիչ» Պատրիարքին կողմէ, եւ յաջորդ դարուն որդեգրուած նախ՝ Յոյն (511 թ.) եւ ապա Լատին (589 թ.) եկեղեցիներուն կողմէ: Շատ հաւանական է ենթադրել, որ նոյնինքն 5րդ դարու վերջը կամ 6րդին սկիզբը անիկա մուտք գործած է նաեւ մեր Պատրագամատոյցին մէջ:

«Հաւատամք»ը Եկեղեցւոյ միութեան եւ միասնութեան դրսեւորումն է իր հաւատքին մէջ, այնպէս ինչպէս Ս. Հաղորդութեան խորհուրդը ինք Եկեղեցւոյ միութեան տեսանելի եւ շօշափելի արտայայտութիւնն է՝ նոյն Քրիստոսի Մարմնին եւ Արեան ճաշակումով:

«Մէկ է Տէրը, մէկ՝ հաւատքը», կ'ըսէ Պօղոս Առաքեալ, «Մէկ է Մարմինը եւ մէկ՝ Սուրբ Հոգին, ինչպէս մէկ՝ Սուրբ Հոգին, ինչպէս մէկ է յոյսը՝ որուն հրաւիրեց ձեզ Աստուած» (Եփ 4.4-5): Առաքեալին յիշած Մարմինը Քրիստոսի Սուրբ Եկեղեցին է, որ մէկ է եւ անբաժանելի, հիմնուած մէկ Տիրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի վրայ, շնչաւորուած մէկ Հոգիով՝ Սուրբ Հոգիով, եւ որդեգրուած միակ Հօր մը՝ միակ Հօր Աստուծոյ, որ «Հայրն է ամենուն, որ կը տիրէ բոլորին, կը գործէ բոլորին ընդմէջէն, եւ կը մնայ բոլորին մէջ» (Եփ 4.6):

Արդ, Եկեղեցին ամբողջութիւնն է՝ ոչ թէ ազգի մը զաւակներուն, ոչ թէ նոյնախօս կամ նուազագոյն մարդոց, այլ՝ ամբողջութիւնն է Քրիստոսի հաւատացողներուն: Այս հաւատքին շուրջ միութիւնը անհրաժեշտ է, Քրիստոսի ճշմարիտ Եկեղեցին կազմելու համար, ինչպէս հարկաւ՝ անոր իսկական անդամ ըլլալու համար:

Մենք չենք կրնար որեւէ բանի հաւատալով Քրիստոսի Եկեղեցիին ճշմարիտ անդամ դաւանիլ մենք մեզ: Քրիստոսի Եկեղեցին Աստուծոյ կողմէ տրուած յայտնութեան անօթակիրն է, եւ այդ յայտնութեան երկու երեսները, ինչպէս ըսինք, Աստուածաշունչ Մատեանը եւ Մարմնացեալ Բանը՝ Քրիստոսն են: Արդ, անոնց կապակցութեամբ Եկեղեցւոյ եւ անոր անդամներուն հաւատքը պէտք է ըլլայ մէկ եւ նոյն, եւ հարկաւ պէտք է ըլլայ ճշմարիտ, ուղղափառ, որպէսզի իրենց միասնութիւնը ըլլայ կատարեալ միութիւն՝ սիրոյ նոյն համբոյրին մէջ:

Ժամանակ մը, եկեղեցիներու մէջ սովորութիւն եղած էր (եւ կարգ մը տեղեր դեռ կը յամենայ) «Հաւատամք»ը արտասանելը ձգել Աւետարանը կարդացող Սարկաւագին, եւ ուստի կ'երգուէր առանձին: Ասիկա երբեք ճիշդ չէ Արեւելեան եկեղեցիներու հասկացողութեամբ: «Հաւատամք»ը իր յոգնակի ձեւովն իսկ՝ «Կը հաւատանք», կը յուշէ թէ ամբողջ եկեղեցւոյ հաւատքի խոստովանութիւնն է, եւ իբրեւ այդպիսին՝ զայն պէտք է արտասանեն բոլո՛ր հաւատացեալները անխտիր, ինչ որ իր կարգին կը նշանակէ՝ թէ իւրաքանչիւր հաւատացեալ պէտք է զայն գոց գիտնայ անպայման:

ՄԱՐԳԱՐԷԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐ

Մարգարէական եւ առաքելական գիրքերէն քաղուած ընթերցումը կը կատարուի դասի կեդրոնէն, այսինքն՝ «վար»էն, ժողովուրդին մէջէն: Ասիկա իր յատուկ իմաստը ունի: Մարգարէներն ու առաքեալները աշխարհի մէջ ներկայացուցիչը եւ արձագանգն են աստուածային ձայնին. առաջինները իբրեւ «յառաջագոյն տեսանողները» Աստուծոյ Որդւոյն աշխարհ գալուստին ու մեր փրկութեան, իսկ երկրորդները՝ իբրեւ «աւետաւորներն ու սպասաւորները Բան Աստուծոյ»:

Մինչդեռ, Աւետարանը պէտք է անպայմանօրէն Ս. Բեմէն կարդացուի: Անով՝ մարմնացեալ մեր Աստուածը ինք է որ ուղղակիօրէն կը խօսի մեզի: Անոր համար է, որ զայն կարդալէ առաջ Սարկաւագը կը հրահանգէ՝ «Երկիւղածութեամբ լուարուք» (=երկիւղածութեամբ լսեցէք), իսկ ժողովուրդը (ներկայիս՝ դպիրները) երկիւղածութեամբ կ'ըսէ. «Ասէ Աստուած» (=Աստուած կը խօսի):

(Շարունակելի 6)

«ՀԱՍԿՆԱՆՔ ՄԵՐ ՊԱՏԱՐԱԳԸ»
ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ,
ԿԱՌՈՅՑԸ, ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆԸ
ԶԱՐԵՀ ԱՐՔ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ

ՓՐԿԻՉԻՆ ԳԱԼՈՒՍՏԸ ԿԱՄ ՄԱՐԴԵՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԽՈՍՏԱՑԱԾ ՓՐԿԻՉԸ, ԱՅՍԻՆՔՆ՝ ՄԵՍԻԱՆ ԱՇԽԱՐՀ ԵԿԱ՞Ւ:

Այո՛, աշխարհ եկաւ Մեսիան՝ մեր Փրկիչը, Յիսուս Քրիստոս:

Ո՞Վ Է ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ:

Յիսուս Քրիստոս Ամենասուրբ Երրորդութեան երկրորդ անձն է, այսինքն՝ Որդի Աստուածը:

ՔՐԻՍՏՈՍ ԵՐԲ ԱՇԽԱՐՀ ԵԿԱՒ:

Քրիստոս աշխարհ եկաւ, երբ հրեաներուն երկիրը հռոմայեցիներուն իշխանութեան տակ էր:

ՀՌՈՄԱՅԵՑԻՆԵՐՈՒ ԿԱՅՍՐԸ ԱՅՆ ԱՏԵՆ Ո՞Վ ԷՐ:

Հռոմայեցիներուն կայսրը այն ատեն Օգոստոսն էր, եւ իր կողմէ հրեաներու թագաւոր նշանակուած էր Հերովդէս Եդովմայեցին:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՈՐԴԻՆ ԻՆՉՊԷՍ ԱՇԽԱՐՀ ԵԿԱՒ:

Որդին Աստուած աշխարհ եկաւ մարմին առնելով, այսինքն՝ մեզի պէս մարդ դառնալով:

ՈՐՄԷ ՄԱՐՄԻՆ ԱՌԱՒ:

Աստուած մարմին առաւ Մարիամէն, որ Յովակիմին եւ Աննային աղջիկն էր եւ նշանուած էր Յովսէփ անունով արդար մարդու մը հետ:

ՍՈՒՐԲ ԿՈՅՍ ՄԱՐԻԱՄ ՈՐՈ՞ՒՆ ՑԵՂԷՆ ԷՐ:

Սուրբ Կոյս Մարիամ Յուդայի ցեղէն, Դաւիթ մարգարէին սերունդէն էր:

ՍՈՒՐԲ ԿՈՅՍ ՄԱՐԻԱՄ Ո՞ՒՐ ԿԸ ԲՆԱԿԷՐ:

Սուրբ Կոյս Մարիամ Յովսէփին հետ Գալիլիոյ Նազարէթ քաղաքը կը բնակէր:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՐԴԵՂԱՑՈՒՄԸ ԻՆՉՊԷՍ ԵՂԱՒ:

Գաբրիէլ հրեշտակապետը Աստուծոյ կոմէ Մարիամին աւետեց, թէ որդի մը պիտի ծնի եւ անոր անունը Յիսուս պիտի դնէ:

ՀՐԵՇՏԱԿԸ ԻՆՉ ԸՍԱՒ ՄԱՐԻԱՄԻՆ:

Հրեշտակը այսպէս ըսաւ. «Ուրախացի՛ր շնորհալի կոյս, որովհետեւ Աստուած քեզի հետ է» (Ղկ 1.28):

ԻՆՉ ՊԱՏԱՍԽԱՆԵՑ ՄԱՐԻԱՄ:

Մարիամ այսպէս պատասխանեց. «Աստուծոյ աղախինն եմ, թող քու ըսածդ ըլլայ» (Ղկ 1.38), եւ յղիացաւ:

ՈՒՐԵՄՆ՝ ՄԱՐԻԱՄԻՆ ԿՐՆԱ՞ՆՔ ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՅՐ ԸՍԵԼ:

Սուրբ Մարիամ անտարակոյս Աստուածամայր է, որովհետեւ իր ծնած որդին ոչ միայն մարդ էր, այլեւ Աստուած եւ Աստուծոյ Որդի էր:

ՆՈՐ ՏԱՐԻ

Ռափայէլ Պատկանեան

Երնէկ թէ այս նոր տարին
Վերջ տար հայի ցաւերին,
Չարը կորչէր ու բարին
Բոյն դներ մեր սրտերին:

Երնէկ թէ այս նոր տարին
Ազատ շնչէր Հայաստան,
Եւ շուրջ Մասիս մեր սարին
Փայլէին արտ անդաստան:

Երնէկ թէ այս նոր տարին
Հայ ազգն ի մի գումարուէր,
Ի գլուխ Կարնոյ հայ ամրին
Հայի դրօշակ ծածանէր:

Երնէկ թէ այս նոր տարին
Ոտքի կանգնէր Հայաստան,
Եւ կիսաքանդ մեր Կարին
Լինէր քաղաք մեր ոստան:

Հայեր, երբեք չերկմտիք,
Կը կատարուի այս ամէն,
Եթէ ի սպառ մենք հանենք
Փոքրոգութիւն մեր սրտէն:

ՆԻԿԻՈՅ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԺՈՂՈՎԻ 1700-ԱՄԵԱԿ

**«ՅԵՐՐՈՐԴ ԱՒՈՒՐ ՅԱՐՈՒՑԵԱԼ.
ԵԼԵԱԼ Ի ՅԵՐԿԻՆՍ ՆՈՎԻՆ ՄԱՐՄՆՈՎՆ՝
ՆՍՏԱՒ ԸՆԴ ԱՋՄԷ ՀՕՐ»:**

1. Քրիստոսի յարութեան կեդրոնական նշանակութիւնը մեր հաւատքին համար:
Քրիստոնէական հաւատքին հիմնաքարն է Քրիստոսի յարութիւնը, առանց որուն չկայ եւ չի կրնար ըլլալ մեր հաւատքը: Ճիշդ այդ մեծագոյն կարեւորութեան համար է, որ մենք Քրիստոսի Եկեղեցին կը հասկնանք իբրեւ Քրիստոսի յարութեան վկայող Մարմին: Դարձեալ ատոր համար է որ Պօղոս առաքեայ կ'ըսէ. «Եթէ Քրիստոս յարութիւն առած չէ՛ զուր է մեր քարոզութիւնը, զուր է նաեւ ձեր հաւատքը» (Ա. Կր 15.14):

2. Երրորդ օրը:
Ըստ օրացուցային հաշուումներուն, եւ ըստ Եկեղեցւոյ պահած աւանդութեան, Քրիստոսի խաչելութեան տարին, 30 թուականին, Հրէական Զատիկը Հինգշաբթի օր մըն էր: Արդ, Վերջին Ընթրիքը տեղի ունեցաւ Հինգշաբթի արեւմարէն անմիջապէս ետք, երբ հրէական օրացոյցին համաձայն կը սկսէր Նիսան ամսուն 15-ը, այսինքն՝ Զատիկի տօնը: Նոյն իրիկունը եւ գիշերը տեղի ունեցան ձերբակալութիւնը, դատավարութիւնը եւ չարչարանքները, եւ առտու կանուխ տրուեցաւ մահավճիռը: Խաչելութիւնը տեղի ունեցաւ Ուրբաթ առտու ժամը իններին, իսկ կէսօրէ ետք ժամը երեքին Յիսուս աւանդեց իր հոգին, եւ յաջորդ երկու ժամերուն ընթացքին խաչէն իջեցուեցաւ եւ դրուեցաւ գերեզման:
Յարութիւնը տեղի ունեցաւ Շաբաթ երեկոյեան կամ գիշերը, որ արդէն Մէկշաբթի կամ Կիրակի օրը կ'ըլլար, ըստ օրերը հաշուելու Հրէական կերպին, եւ կ'ըլլար երրորդ օրը, ինչպէս որ ատիկա նախագուշակուած էր Ովսէա մարգարէին կողմէ (Ովս 6.12):

3. Քրիստոսի յարութիւնը՝ պատմութեան մեծագոյն հրաշքը:
Քրիստոսի յարութիւնը ապացոյցն է իր աստուածութեան: Մարդիկ կրնային չհաւատալ իր խօսքերուն, եւ շատեր չհաւատացին: Մարդիկ կրնային չհաւատալ իր գործերուն, հրաշքներուն ու բժշկութիւններուն, եւ շատեր չհաւատացին: Իբրեւ գերագոյն հրաշք եւ իբրեւ գերագոյն ապացոյց Քրիստոս անոնց ընծայեց իր մահը եւ յարութիւնը, որոնք նախագուշակուած էին Աստուածաշունչին մէջ:

4. Քրիստոսի յարութեան անհերքելի իրականութիւնը:
Աւետարանները բոլորն ալ, եւ ամբողջ ՆԿ-ը կը վկայեն Քրիստոսի յարութեան: Քրիստոս ինք բազմաթիւ առիթներով խօսեցաւ իր չարչարանքներուն, մահուան, երեքօրեայ թաղման եւ յարութեան մասին, սկիզբէն իր աշակերտներն ու հետեւորդները նախապատրաստելու համար այս կարեւոր իրականութեան: Ղուկաս Աւետարանիչ կը պատմէ, թէ իր յարութենէն ետք Քրիստոս երկու առիթներով իր աշակերտներուն խօսեցաւ ՀԿ-ին մէջ իր չարչարանքներուն, մահուան եւ յարութեան կապակցութեամբ գրուածներուն եւ անոնց կատարումին մասին (Ղկ 24.25-27 եւ 44.47):

5. Պէտք էր իրականանային գրուածները:
Ինչ էին «Օրէնքի գիրքին, մարգարէական գիրքերուն եւ Սաղմոսներուն մէջ» այս մասին գրուածները: Այդ նախագուշակումներէն մէկ-երկուքը բացայայտ հաստատումներ են, միւսները ակնարկութիւններ, բայց որոնց մեկնութիւնը անխուսափելիօրէն մեզ կը յանգեցնէ նոյն իրականութեան: Տե՛ս Սղ 69.5 եւ հմմտ 15.25: Տես Սղ 41.10 եւ հմմտ Մտ 10.4: Տես Զք 11.12-13 եւ հմմտ Մտ 26.14-16 եւ 27.3-10: Տես Զք 13.7 եւ հմմտ Մտ 26.31: Տես Ես 53.10-12 եւ հմմտ Մտ 27.12-14 եւ Ա. Պտ 2.21-25: Տես Ես 50.6 եւ հմմտ Մտ 26.67 եւ 27.26: Տես Սղ 22.8 եւ հմմտ Մտ 27.29-30: Տես Սղ 22,17 եւ հմմտ Ղկ 23.33: Տես Սղ 22.18 եւ հմմտ Մտ 27.35: Տես Սղ 69.22 եւ հմմտ Յհ 19.28: Տե Զք 12.10 եւ հմմտ Յհ 19.37: Տե ս Սղ 36.1 եւ հմմտ Ղկ 23.46: Տես Ամս 8.9 եւ հմմտ Մտ 27.45: Տես Ելք 12.46 եւ հմմտ Յհ 19.33 եւ 36: Տես Ես 53.12 եւ հմմտ Մտ 27.38: Տես Ես 53.9 եւ հմմտ Մտ 27.57-60: Տես Սղ 16.10 եւ հմմտ Գործ 2.29-31: Տե՛ս Սղ 68.19 եւ հմմտ Գործ 1.9 եւ Եփ 4.8: Տե՛ս Սղ 110.1 եւ հմմտ Մր 16.19, Գործ 2.34 եւ Եբր 1.3:

6. Քրիստոս ինք յարութիւն առաւ թէ՝ Հայրը զայն յարուցանեց:
Աստուածաշունչը երկու կարգի վկայութիւններ ունինք: Բնագիրներուն մէկ մասը կ'ըսէ թէ Հայրը յարուցանեց Քրիստոսը, իսկ միւս մասը կ'ըսէ՝ թէ Քրիստոս ինք յարութիւն առա: Բայց ոեւէ զատորոշում ձեւական է. Որդին Հօրմէն անբաժան է, եւ անոր հետ մէկ (Յհ 10.30): Չկայ աստուածային ոեւէ գործ կամ կարողութիւն, որ Որդին չունենայ, ինչպէս որ ինքը ըսաւ. «Ինչ որ Հայրս ունի՝ իմս է» (Յհ 16.15): Հօրը գործը իրն է, եւ իր գործը՝ Հօրը: Հետեւաբար չի կրնար ըլլալ որ յարութիւնը Հօրը գործը ըլլայ, եւ միաժամանակ չբլլայ Որդիին գործը: Ատիկա միեւնոյն ատեն ամենասուրբ Երրորդութեան վերաբերող անհերքելի ճշմարտութիւն մըն է, կապուած նաեւ Ս. Հոգիին (Հո 1.3-4):

7. Յարուցեալ մարմինը՝ նոյն մարմինը:
«Յարութիւն» բառը ինքնին ցոյց կու տայ, թէ խօսքը կը վերաբերի նոյն այն մարմինին կամ անձին, որ մեռած էր եւ հիմա յարութիւն կ'առնէ: Յստակ է, հետեւաբար, որ երբ կը խօսինք «յարուցեալ մարմին»ի մը մասին, այդ նոյն մարմինը նախապէս մեռած մարմինը պէտք է ըլլայ:
«Նոյն մարմինը» հաստատումը այստեղ պարզապէս կ'ուզէ ըսել, որ յարուցեալ մարմինը նախկինէն տարբեր եւ նոր մարմին մը չէր, ո չ ալ անիրական եւ երեւութական մարմին մըն էր: Այլ՝ նոյն այն մարմինն էր, որ Քրիստոս նախապէս ունէր, եւ այս յարուցեալ մարմինը նոյնքան իրական ու ճշմարիտ մարմին մըն էր, միսով ու ոսկորով, տեսանելի ու շօշափելի (տես Ղկ 24.39: Յհ 20.27):
Միւս կողմէ, սակայն, Պօղոս առաքեալ մեզի կը բացատրէ՝ թէ ինչ է տարբերութիւնը յարութենէն առաջ մեր սովորական մահկանացու մարմինին, եւ յարութենէն ետք նոյն այդ մարմինին ձեռք բերած նոր վիճակին, որ կը կոչենք «փառաւորեալ» վիճակ: Այժմ մեր մարմինները «շնչաւոր» են, եղծանելի, անարգ, տկար, մահկանացու, յարութենէն ետք պիտի ըլլան՝ «հոգեւոր», անեղծ, փառաւոր, զօրաւոր եւ անմահ (տես Ա. Կր 15.42-44): Այս բոլորով հանդերձ, տարբեր մարմիններ պիտի չըլլան, այլ նոյն մարմինը որ նախապէս ունէինք, եւ որ Աստուած սկիզբէն սահմանած էր յարութեան:

8. Նոյն մարմինով երկինք ելաւ:
Կարգ մը աղանդաւորներ կ'ըսէին, թէ Քրիստոս մարմինով չէր որ երկինք համբարձաւ: Մարմինը իրեն հետ երկինք չտարաւ, կ'ըսէին անոնք, այլ օդին մէջ տարրալուծեց, կամ լուսատուներէն մէկուն վրայ ձգեց: Հաւատամքը ինչպէս մարդեղութեան մէջ կը շեշտէր Քրիստոսի աստուածութեան եւ մարդկութեան անբաժանելի եւ անշփոթ միաւորութիւնը, նոյնպէս կը դաւանի, թէ յարութենէն ետք նոյն միաւորութիւնը մնաց անքակտելի, Մարդու Որդի եղած Աստուածորդին իր մարմնով համբարձաւ երկինք:
9. Հօրը աջ կողմը նստաւ:
Աջ կողմը նստիլը՝ նշանակ է պատիւի, փառաւորութեան, հաւասարապատուութեան: Ասով Աստուածաշունչը յստակօրէն կը յայտնէ, թէ Որդին աթոռակից եւ փառակից է Հօրը (Յհ 6.61-62: Հմմտ Ղկ 22.66-69: Կղ 3.1: Եբր 8.1):

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ
ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՀԱՒԱՏԱՄՔԻՆ
Զարեհ Արք. Ազնաւորեան
(Շարունակելի 9)

THE BOOK OF PROVERBS

WRITTEN: OVER A LONG PERIOD OF TIME, POSSIBLY COLLECTED AROUND 800-700BC

WHAT YOU NEED TO KNOW:

Proverbs is like a little library of parables and wise advice for living. Many of the proverbs are said to have been written by King Solomon, who was renowned for his wisdom. This is not a book of instructions or enforced rules; instead, it is a collection of guidelines and thoughts on how to live in a way that pleases God, loving God's path and making wise decisions.

WHY READ IT?

There's loads of great advice and wisdom in this book that is still applicable to us today. The book helps us to think about how to be wise in our own lives. The proverbs cover things like speaking well of others, not being greedy, being calm, loving God and putting others first.

SPOTLIGHT:

You can read about an example of Solomon's wisdom in 1 Kings 3.16-28, which tells the story of two women and their argument.

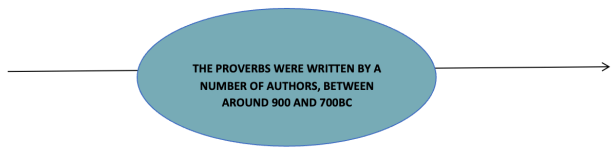

THE LETTERS 1 PETER

WRITTEN: PROBABLY TOWARDS THE END OF THE FIRST CENTUARY AD

WHAT YOU NEED TO KNOW:

This is the first of two letters said to have been written by Peter, a disciple of Jesus. The letter was written to believers suffering severe persecution, which was happening wherever there were Christians at the time. Believers were being treated horrendously because of their Christian faith by both the Jews and the Romans. They were oppressed and sometimes even killed. Peter writes about encouragement in the face of opposition to motivate believers to stand firm and pursue holiness.

WHY READ IT?

1 Peter gives us encouragement in the times when it feels difficult to be a Christian – when we are made fun of, people treat us badly, or we feel scared about how people might react to us as Christians. The letter is filled with the recognition that Jesus suffered and said we would have trouble in our lives too, but that Jesus gives us comfort in our struggles.

KEY CHARACTER:

Simon Peter was one of Jesus' 12 disciples and was an uneducated fisherman from Galilee. 'Peter' means 'rock', and was a nickname given to him by Jesus. We read many stories about him in the four Gospels, including his attempt to walk on water and his denial of Jesus. In the end, Peter stuck to his beliefs and was killed by the Romans for his faith.

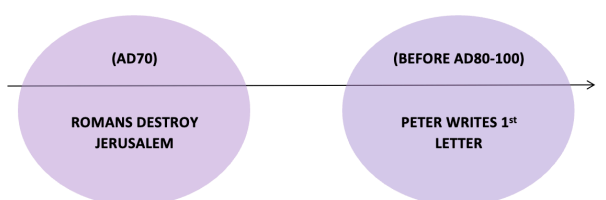

Ազգային Առաջնորդարան
Armenian Prelacy of Canada
Prélature Arménienne du Canada
514-856-1200
prelacy@armenianprelacy.ca
www.armenianprelacy.ca
Խմբագիր՝ Հոգեշնորհ Տ. Յակոբ Վրդ. Եագուպեան
3401 Olivar Asselin Montréal, Quebec H4J 1L5

Meet the Hearing Aid Brothers: Edmond and Andre Ayvazyan

Experience the Future of Hearing with Hearing Aid Source

Discover the Difference:

HEAR Enjoy crystal-clear speech in any environment with our cutting-edge Augmented Focus technology. Say goodbye to struggling with conversations.

CHARGE Ditch the hassle of tiny batteries. Our rechargeable hearing aids ensure you're always ready to go without the fuss of changing batteries.

CONNECT Seamlessly link your hearing aids to your Android or iPhone smartphone. Enjoy hands-free calls, music streaming, and more, directly through your hearing aids.

Why Choose Hearing Aid Source?

- **Risk-Free Trials:** Try our hearing aids with no obligation. Experience the improvement in your hearing without any risk.
- **Free Hearing Tests:** Get a comprehensive hearing assessment at no cost. Understand your hearing health and get personalized recommendations.
- **Expert Care:** With years of experience, Edmond and Andre Ayvazyan are dedicated to providing the highest quality hearing care.
- **Custom Hearing Protection:** Protect your hearing with custom solutions tailored to your needs.

Visit Us Today:

Coxwell Avenue Location:
702 Coxwell Avenue, Toronto, ON M4C 3B9
Tel: 416-463-4327 (HEAR)

Parkway Mall Location:
85 Ellesmere Road, #29 Toronto, ON M1R 4B9
Tel: 416-754-4327 (HEAR)

Contact Us:

hello@hearingaidsource.ca
www.hearingaidsource.ca

Your Hearing Health Matters.

Take the first step towards better hearing.
Schedule your free hearing test and no-obligation trial today.
Call 416-754-4327 to book an appointment.

Rediscover the joy of hearing with Hearing Aid Source – where advanced technology meets compassionate care.

hearing aid source
hearing instrument specialists

ADONIS

NOS MAGASINS

2001 Sauvé O,
Montréal, QC H4N 3L6
(514) 382-8606

4601 boul.Des Sources,
Montréal, QC H8Y 3C5
(514) 685-5050

8880 boul. Leduc,
Brossard, QC J4Y 0G4
(450) 656-9595

2425 boul.Curé Labelle,
Laval, QC H7V 1R3
(450) 978-2333

225 Rue Peel,
Montréal, QC H3C 2G6
(514) 905-6499

2173 St-Cathrine O,
Montréal, QC H3H 1M9
(514) 933-4747

3100 boul. Thimens,
Montréal, QC H4R 0C9
(450) 904-6789

2655 Ave. Des Aristocrates,
Laval, QC H7E 0H3
(450) 665-8801

7250 boul.Des Roseraies,
Anjou, QC H1M 2T5
(514) 493-6667

1240 Ave Eglinton O,
Mississauge, ON L5V 1N3
(905) 363-0707

1055 St-Laurent boul,
Ottawa, ON K1K 3B1
(613) 778-8883

920 boul.Maloney O,
Gatineau, QC J8T 3R6
(819) 317-1737

Suivez-nous !

20 Ashtonbee. Road,
Scarborough, ON M1L 4R5
(416) 642-1515

2561 Stanfield Rd,
Mississauga, ON L4Y 1R6
(365) 207-0200

1700 Rue Bouvier
Québec, QC G2K 1N8
(581) 890-9994

www.groupeadonis.ca

CROWN
PASTRIES
—Authentically Syrian—

Scarborough
2086 Lawrence Ave East.
Tel: 647-351-2015

Mississauga
5083 Dixie Rd.
Tel: 905-602-2018

Scarborough
1279 Kennedy Rd.
Tel: 416-615-7000

London
655 Wellington Rd.
Tel: 519-686-8000

Oakville
407 Iroquois Shore Rd.
Tel: 905-339-2021

Ajax
15 Westney Rd. N
Tel: 905-619-0005

Vaughan
64-3175 Rutherford Rd.
Tel: 905-660-8006

Ridgeway Plaza
96-3480 Platinum Dr.
Tel: 905-828-0700

HYBRID. POWERFUL. LUXURIOUS.
2025 NX 350H

LEXUS
EXPERIENCE AMAZING

Image shown for illustration only.

LEXUS | LEXUS GABRIEL ST-LAURENT

Starting from $59,785*

3303, ch. de la Côte-de-Liesse, Saint-Laurent, QC H4N 3C2
514 747-7777, lexusgabrielstlaurent.ca

* Vehicle price reflects Manufacturer's Suggested Retail Price (MSRP) in Canadian dollars and includes delivery and destination charge of $2,205.00, A/C charge of $100.00, tire levy of $22.50 and, if leased or financed - applicable RDPRM fee of up to $48.40 and PPSA service fee of up to $4.00 (varies by lease/loan/term/province), the luxury surcharge (if, and where applicable) that your selling dealer may apply to the final negotiated vehicle price, and dealer fees of up to $695.00. GST, QST, insurance, and license are not included. Conditions apply. Contact Lexus Gabriel St-Laurent for more information.

ANI BAKERY LTD
Middle Eastern Pizza Lahmajoun

Սեփականատէր՝ Արսէն Տապպաղեան

Ուր կը գտնէք հայկական եւ արաբական լահմաճունի տեսակներ՝փոքր եւ բնական չափերով: Լահմաճունը կը պատրաստենք մեր չափերով եւ յաճախորդներուն պահանջ-քին համաձայն՝,միսը իրենցմէ կամ մեզմէ: Կը պատրաստենք եւ կը ծախենք նաեւ թահինով հաց, պանիրով հաց եւ մէնէիշ: Միշտ պատրաստ ենք ձեր ապսպրանքներուն գոհացում տալու ուրախ եւ տխուր առիթներով:

Փորձեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

Address: 25 Howden Road, Unit #2, Scarborough, Ontario M1R 3C3 | **Phone:** (416) 285-7164

Բաց ենք շաբաթը վեց օր, կիրակի մինչեւ կէսօրէ ետք՝ ժամը 2:00 (Երկուշաբթի փակ)

horizon
ARMENIAN WEEKLY
VOL. 31 No. 31 (1571) DECEMBER 15, 2025

Aram I condemns persecution of church in Armenia

NICOSIA—Catholicos Aram I of the Great House of Cilicia has criticized actions against the Armenian Church in Armenia during remarks following a liturgy at the Holy Mother of God Church in Nicosia, Cyprus, according to a post on the "Cypriot Armenians" Facebook page.

"When there is injustice in Armenia, Antelias says no. When values are disregarded and symbols are ignored, Antelias says no, and has always said no. When the Church and clergy in Armenia face various forms of persecution and arrest, Antelias has had and continues to have the courage to say no. When supreme national ideals are ignored to the detriment of our people's interests, Antelias has said no and will continue to say no," Aram I stated.

Currently under arrest are Archbishop Bagrat Galstanyan, leader of the Sacred Struggle movement; Archbishop Mikael Ajapahyan of Shirak; Bishop Mkrtich of the Aragatsotn Diocese; and Bishop Arshak, Chancellor of the Mother See.

The Mother See of Holy Etchmiadzin recently announced the temporary postponement of the Bishop Synod originally scheduled for December 10–12, citing "the current situation in Armenia, particularly the repressions against clergy, including arrests."

Pope prays at Istanbul Armenian Cathedral

ISTANBUL—During his official visit to Turkey, Pope Leo XIV visited the St. Mary's Cathedral in Istanbul on November 30 and joined the Armenian Patriarch Sahak II at Sunday Mass, praying on the altar and greeting the Armenian community, which had gathered in droves to see the pontiff.

The Pope was greeted by Sahak II at the cathedral's belfry and was met by children dressed in traditional Armenian garb, who offered the salt and bread, which was blessed by the pontiff.

At the entrance to the cathedral, religious leaders formed a procession to welcome the pope and escort him to the altar.

His Holiness and His Eminence ascended the altar, where they prayed for the splendor of the Holy Church with the singing of the "Tsar of Heaven".

Following the sermon and the church service, the pope and Sahak II exchanged gifts. The Istanbul Patriarch presented the pope with a silver chalice made by local Armenian artisans, while the pope presented Sakah II with cross made of gems.

The pope gave the final blessing of the Mass and was then escorted outside for a special unveiling of a cross-stone (Khachkar) dedicated to the all popes who had visited the Istanbul Armenian cathedral. The unveiling ceremony was for a special inscription added to the khachkar marking Pope Leo XIV's visit.

Etchmiadzin condemns arrest of its Chancellor

YEREVAN—The Armenian Apostolic Church strongly condemned the Armenian authorities on December 5 for arresting and bringing "baseless charges" against another of its bishops amid Prime Minister Nikol Pashinyan's continuing drive to depose Catholicos Karekin II.

"This action is a manifestation of the recent repression unleashed against the Church and a continuation of the political persecution of clergy," read a statement released by the church's Mother See in Echmiadzin.

It demanded the immediate release of Archbishop Arshak Khachatryan and three other senior clerics arrested earlier this year.

Khachatryan was arrested on December 4 on drug-related charges strongly denied by him. Armenia's Investigative Committee claims that in 2018 he had a deacon subordinate to him and a "still unidentified person" plant marijuana in the backpack of a protester demanding Karekin II's resignation.

Khachatrian's lawyers said that the law-enforcement agency has not come up with any incriminating testimony against him or other evidence in support of the accusation.

"This case is not only fabricated but also ridiculous and absurd," one of them, Sergei Harutiunyan, told reporters.

Harutiunyan spoke after a judge in Yerevan allowed investigators to hold Khachatrian in pre-trial detention for the next two months. The same judge, Masis Melkonyan, sanctioned the earlier arrests of Archbishops Bagrat Galstanyan and Mikael Ajapahyan facing different charges also rejected by them as politically motivated.

Khachatryan, who is a vocal critic of Prime Minister Nikol Pashinyan, acknowledged the possibility of his arrest at a news conference held two days prior. He said he is undaunted by such a prospect and will not resign or join a dozen other bishops in calling for Karekin II's resignation.

(Azatutyun.am)

Socialist International adopts resolution on Artsakh

MALTA—The Council of the Socialist International, which from November 28 to 30 convened a session in Saint Julian's, Malta, adopted a resolution on Artsakh.

The meeting was hosted by the Partit Laburista, the country's ruling Labour Party. Before the Council sessions, several SI committees, as well as the SI Presidium, held their meetings.

Representing the Armenian Revolutionary Federation, Mario Nalpatian participated in the meetings of the Council and the SI Finance and Administrative Committee, and, in his capacity as SI Vice-President, in the meeting and official dinner of the Presidium.

The forum brought together prime ministers and senior political leaders from around the world, including the host, the Prime Minister of Malta, Robert Abela, and the Prime Minister of Spain and President of the Socialist International, Pedro Sánchez. Discussions centred on global developments and challenges, and the Socialist International's role in promoting stability and peace.

"Two weeks ago, I received an invitation from the General Coordinator to present a brief overview of Human Rights at this meeting. It is clear to all of us that this era is filled with uncertainty and new challenges. Multilateralism has become a target, the United Nations is facing a sustained and deliberate attack, and the United States has decided to reduce its financial contributions and pay them with delays, resulting in severe and regrettable consequences — and it is certainly not the only country taking such steps," Nalpantian said in his address to the council.

"The United Nations Human Rights Council, in particular, has become a central target of these pressures, and this is no coincidence. When the international community hoped and declared that the 21st century should be a century free of genocides, the UN Special Rapporteur on the Prevention of Genocide, Alice Nderitu, announced in 2023 — on the 75th anniversary of the Genocide Convention — that six genocides were underway: in Myanmar, Sudan, Ethiopia, Artsakh, Gaza, and Israel. To this day, no perpetrators have been held accountable," he added.

"When speaking about Human Rights, I must also mention the shameful and fabricated 'Baku Trials' targeting Armenian prisoners of war and civilian hostages, conducted without the minimum guarantees required by international law, without international observers, and without independent media access — in disregard of the decisions of the International Court of Justice, resolutions of the European Parliament, and assessments by numerous experts who warn that force is prevailing over the rule of law. Today, 23 Armenians are being 'tried' in Baku, among them our dear friend and one of our party leaders, Davit Ishkhanyan. Certainly, there are others whose fate remains undisclosed," Nalpantian explained.

"By remembering them today — and all peoples who have suffered genocide — we make their struggles visible and remind the world that their cases remain unresolved, and justice is still awaited," he concluded.

During its session on Sunday, November 30, the SI Council adopted several resolutions, including one titled "On the Situation In and Around Nagorno-Karabagh."

The resolution states:

The Socialist International reaffirms that to secure peace in Nagorno-Karabagh, a number of important parameters must be taken into account. The conflict can not be resolved by military means, and the process to be successful must include:

a) Guarantee the voluntary, safe, dignified, unhindered, and internationally guaranteed return of all those displaced from Nagorno-Karabagh since the 2020 war and after September 19, 2023, ensuring full protection from any form of intimidation or coercion.

b) Facilitate the immediate release of the 23 remaining Armenian detainees in Baku, including Davit Ishkhanyan—participant in the XXVI Congress of the Socialist International (Madrid, 2022)—and ensure that all de facto closed-door and politically motivated legal proceedings in the Military Court of Baku are transparent and consistent with international standards.

c) Prevent the destruction or alteration of Armenian religious and cultural heritage in and around Nagorno-Karabagh and safeguard the region's historical legacy.

The Socialist International remains committed to promoting constructive dialogue and supporting a comprehensive, inclusive, and durable peace that upholds justice, human rights, and the dignity of all peoples in the region.

The Socialist International is the global organization of social democratic, socialist, and labour parties. It currently brings together 132 political parties and organizations from more than 100 countries across all continents. The relevant structures of the ARF are full members of Socialist International Women and the International Union of Socialist Youth.

Armenian government publishes Karabagh files; opposition says key documents still hidden

YEREVAN — The Armenian government has released 13 documents related to the Nagorno-Karabagh (Artsakh) negotiation process, including the June 2019 proposal by the OSCE Minsk Group co-chairs — long a point of contention among former and current authorities.

The publication came on Dec. 2, just one day after the formal dissolution of the OSCE Minsk Group, the body that had mediated the Nagorno-Karabagh conflict for over three decades. The timing has drawn attention, as the group's dismantling aligned with one of President Aliyev's key preconditions for signing a peace treaty with Armenia: removing the last institutional framework that preserved the conflict's international status.

The release immediately triggered strong reactions from opposition figures.

Artur Khachatryan, an MP from the "Hayastan Alliance" and a member of the Armenian Revolutionary Federation (ARF), sharply criticized the publication, calling it misleading, incomplete and politically motivated.

"The documents published by Pashinyan allow us to draw several conclusions," Khachatryan said. "Even a preliminary review shows that any negotiation option included would have been far more favourable to Armenia than the outcome his administration produced."

He emphasized that the materials contradict Prime Minister Nikol Pashinyan's repeated claim that international negotiations focused solely on Azerbaijan's territorial integrity.

"Familiarize yourself with proposals from 2006 to 2019," he wrote. "You will see that the right of self-determination for the people of Nagorno-Karabagh was consistently present in all working drafts, including the Lavrov Plan. The documents he published disprove his claims regarding the 'interim status,' as well."

Khachatryan called the release partial and selective, noting omissions of historically significant proposals such as those from the 1990s, the 1997 Russian-Finnish co-chair package and even the 1988 Sakharov-Starovoitova plan. He also accused the government of misrepresenting UN Security Council resolutions.

"Post-war, Pashinyan presented these resolutions as proof that Nagorno-Karabagh had to remain within Azerbaijan," he stated. "That is false. UNSC Resolutions 874 and 884 were part of a broader package and did not dictate territorial outcomes. They were aligned with the OSCE Minsk Group's comprehensive proposals, which included the future determination of Nagorno-Karabagh's legal status."

Khachatryan specifically denounced the handling of the 1999 Key West agreement, calling it one of the most critical

Continued on page **E2**

A Mari Usque Ad Mare

SUPPORTING COMMUNITIES TO DEVELOP SUBSTANCE PREVENTION PROGRAMMING FOR YOUTH

In a recent press declaration made by Marjorie Michel, Minister of Health, a new $6-million critical investment was announced by the Federal Government that will help communities all across the country develop programs and needs-based approaches to help keep youth away from substance use and provide harm prevention. This investment will provide the necessary funding for the Youth Substance Use Prevention Program (YSUPP) to develop nine community run projects and will also see that they are expanded to keep up the prevention efforts. This investment is in addition to the previously commented $6-million that has been allocated to similar programming.

Dr. Thomas Piggott, Medical Officer of Health and CEO of Lakelands Public Health, said: "Peterborough has brought together an exceptional network of community partners dedicated to strengthening the social environment for youth. Through this initiative, which will benefit our entire Lakelands Public Health region, we aim to help youth feel a deeper sense of belonging and connection to their community and the natural environment around them—empowering them to make healthier choices and reducing the risks associated with substance use."

"The implementation of the Icelandic Prevention Model in the Chaleur region was born out of a desire expressed by our community itself. Those working in the field have long observed that the majority of investments in substance use are directed towards intervention, while prevention receives too little attention. Thanks to funding from the Youth Substance Use Prevention Program, we can finally promote a true culture of prevention, inspire change and mobilise the entire community around the well-being of our young people," said Vanessa Couturier Member of the Planet Youth Chaleur Coordination Team, Chaleur Regional Service Commission.

FEDERAL INVESTMENT OF $3.7 MILLION FOR "RED FLAG" AWARENESS INITIATIVE

In a recent press declaration made by Gary Anandasangaree, Minister of Public Safety, a new federal investment on $3.7-million was announced to help combat firearms related crimes and violence through the "Red Flag" Awareness Initiative. This fund will help support over 23 organizations across Canadian communities to bring awareness about the "Red Flag" laws, especially to those individuals that are at higher risk of firearm related harm.

"Through the "Red Flag" Awareness Initiative, our government is investing in community-led projects that raise awareness of the protections available to those at risk of firearm violence. These projects are designed to ensure that individuals at risk of firearms-related harm can understand, access and confidently use the protections available to them, helping to prevent harm before it occurs," said Minister Anandasangaree.

Joel Janow, Executive Director, Public Legal Education Association of Saskatchewan said: "Funding from Public Safety Canada will allow the Public Legal Education Association of Saskatchewan to develop plain language legal information in a variety of formats, including infographics, videos, a poster, and online, to educate the public about Canada's Red Flag laws and to provide information about making applications under these laws. Raising awareness of these laws and how they work is key to them being effective in preventing firearm-related harm. This project would not be possible without the support of Public Safety Canada."

FEDDEV ONTARIO INVESTS $1 MILLION IN EKOBUILT

In a recent press declaration Bruce Fanjoy, MP for Carleton, on behalf of Evan Solomon, Minister of Artificial Intelligence and Digital Innovation and Minister responsible for the Federal Economic Development Agency for Southern Ontario (FedDev Ontario), announced that the Government of Canada invested $1-million in EkoBuilt, to help them acquire the critical equipment hey need for their southern Ontario prefabrication facility. This facility will be key in constructing high-performance and energy-efficient prefabricated housing segments. These new machines will also ensure that EkoBuilt are able to meet industry leading environmental standards like Passive House and Net-Zero.

Minister Solomon said: "Ontario's housing sector is evolving rapidly, with local manufacturers stepping up to deliver faster, smarter, and greener solutions. With this FedDev Ontario investment, we are helping EkoBuilt to bring more prefabricated homes to market in less time, while creating good jobs and supporting sustainable building practices. By harnessing made-in-Ontario solutions that accelerate build times, boost energy efficiency, and streamline how we create new homes, we're taking real steps to address affordability and availability head-on."

"Today's ribbon-cutting ceremony and announcement marks a step forward for EkoBuilt and for the Ottawa region's housing and manufacturing sector. By introducing advanced automation and sustainable prefabrication technologies, EkoBuilt will be able to produce more homes in less time, while creating skilled jobs and supporting environmentally responsible construction," said MP Fanjoy.

ISHKHAN GHAZARIAN
Local Journalism Initiative Reporter

ARMENIAN...

continued from page **E1**

negotiation documents. "No Key West document has been released," he said. "Instead, Pashinyan presented a newspaper article from Haykakan Zhamanak, published in 2008 by Levon Ter-Petrosyan's campaign team, and called it a 'negotiation document.' If they didn't have the document, how could they make judgments about its contents? If they did, why not request copies from the co-chair countries?"

He added that the 1999 OSCE Istanbul Declaration was also omitted: "In Istanbul, Armenia did not recognize Nagorno-Karabagh as part of Azerbaijan, contrary to what the current administration implies."

Khachatryan further condemned the selective use of widely known historical excerpts, including from Vladimir Kazimirov's book. "Anyone familiar with the Nagorno-Karabagh negotiations has long known these proposals. Presenting them now as 'documents' is almost a mockery of the historical record," he said. He concluded, "The publication reveals both the government's failure to defend Armenia's position in negotiations and its systematic misrepresentation of facts.

Bagrat Mikoyan, head of the office of former Armenian President Robert Kocharyan, also criticized the government's recent publication of negotiation documents, calling the compilation misleading and incomplete.

Speaking to NEWS.am, Mikoyan emphasized that several materials included are not official negotiation documents. He pointed to one entry labeled as a "document" that is, in fact, a 2008 newspaper article published by Haykakan Zhamanak and was never part of any formal negotiation.

"Calling this a document is inaccurate," he remarked. "The Key West negotiation package, which was actually on the table during talks, is missing. Instead, the government included a text that was never formally negotiated or recognized as a negotiation document, published in a newspaper. Prime Minister Pashinyan refers to printed words from 2008 and calls it a document. If he had published the Key West agreement, the myth that Meghri could have been ceded would immediately collapse," he continued.

Mikoyan also addressed the June 2019 proposal from the OSCE Minsk Group co-chairs, which previous Armenian presidents had urged Pashinyan to release. He urged the public to review the original proposal to understand what Pashinyan allegedly rejected, contrasting it with the prime minister's claims that Nagorno-Karabagh was irrevocably lost to Azerbaijan.

"People can read and see that what we have now — war, casualties, territorial losses and continuous humiliation — was all avoidable. The 2019 paper offered a legitimate negotiation path, unlike the so-called 'Meghri exchange' article published in Haykakan Zhamanak," Mikoyan stated.

Responding to the government's assertion that there was no viable way to maintain Nagorno-Karabagh under Armenian administration, Mikoyan argued that Pashinyan's administration consistently ignored concrete solutions outlined in the 2019 proposal:

"They surrendered everything, gave up territory and endured losses, and only then began speculating with 'what ifs' about the proposals in that paper. Nothing outlined in the document was implemented and, instead, Pashinyan repeatedly claimed he was negotiating from scratch."

Mikoyan further criticized the selective nature of the publication, noting that widely known materials such as the Madrid Principles and excerpts from Kazimirov were included, while the Key West negotiation papers — the most consequential documents — remain unpublished.

"If this is how the government negotiates diplomatically, it is no surprise we ended up in the current catastrophic situation," he said.

"There is every reason to believe that in discussions with international partners, including Aliyev and the Minsk Group co-chairs, Pashinyan substituted newspaper articles for actual proposals. This is alarming."

Mikoyan concluded that the government's omission of the Key West documents suggests a deliberate attempt to conceal inconvenient truths.

"The prime minister can debate with himself in the mirror using Haykakan Zhamanak articles, but independent experts say that a newspaper article, no matter how convincing, cannot be treated as an official negotiation document. International partners should ask: Are you mocking us by presenting your invention instead of our proposals? Such audacity has a cost in international relations, and our country is paying it systematically," Mikoyan warned.

Levon Zurabyan, vice-chair of the Armenian National Congress, claimed the documents validate the opposition's longstanding position that the 2019 proposal could have ensured peace, unblocking of regional routes and a de facto independent Artsakh. He argued that Pashinyan must now disclose the Armenian government's official written response, which was not included in the published package.

(The Armenian Weekly)

Ascenseur Adams Elevator
Services Inc.
PO Box 30, St-Laurent, Qc. H4L 4V4
RBQ# 1812-6474-22
www.adamselevator.ca
TEL: 514-745-4455 - FAX: 514-745-6613
RENOVATION, REPAIRS, MAINTENANCE, INSTALLATION OF ELEVATORS.
Eddie, Pedro, Joyce Oughourlian

horizon
HEBDOMADAIRE ARMÉNIEN
VOL. 31 No. 31 (1571) 15 DÉCEMBRE 2025

Aram 1er appelle à se rassembler autour du Catholicos suprême Karékine II

ANTILIAS—Le Catholicos Aram Ier de la Grande Maison de Cilicie appelle les autorités arméniennes à s'abstenir d'intervenir dans la vie interne et les affaires du Saint-Échmiadzin, ainsi que de toute démarche «anticonstitutionnelle et inacceptable» visant à introduire des divisions au sein de l'Église. Selon Aram Ier, de telles actions peuvent conduire non seulement l'Église, mais aussi la nation et le pays tout entier à l'autodestruction.

«Éloignez-vous des tentatives destructrices de diviser l'Église», a-t-il déclaré dans son communiqué.

Le Catholicos Aram Ier précise que ces derniers mois, ils ont suivi avec une profonde inquiétude les développements autour du Siège Mère d'Etchmiadzin, et qu'ils ont tenté, à diverses occasions et par différents moyens, d'apaiser la situation. Toutefois, selon lui, la situation est aujourd'hui devenue plus dangereuse, avec des conséquences imprévisibles.

Le Catholicos de Cilicie a appelé Etchmiadzin à faire face à tout cela avec patience et sagesse, à se rassembler autour du Catholicos suprême Karékine II, et à examiner les problèmes existants selon les procédures canoniques.

(Armenews)

Des prêtres expulsés de l'église de Gyumri pour la messe «encadrée» par Pashinian

GYUMRI—Les prêtres de l'église principale de Gyumri ont été contraints de la quitter avant la messe dominicale célébrée par des ecclésiastiques dissidents, dans le cadre des efforts intensifiés du Premier ministre Nikol Pashinian pour destituer le catholicos Garegin II.

Pashinian y a assisté en compagnie de nombreux alliés politiques et de responsables gouvernementaux et policiers.

Ces dernières semaines, Pashinian s'est fait un devoir d'assister chaque semaine à des liturgies dans différentes églises afin d'intensifier la pression sur le chef suprême de l'Église apostolique arménienne. Les prêtres paroissiaux qui ont présidé ces offices ont délibérément omis de mentionner Garegin dans leurs prières et leurs sermons, enfreignant ainsi une règle vieille de plusieurs siècles. Deux d'entre eux ont déjà été défroqués par le siège de l'Église à Echmiadzin.

Alimentant les accusations d'abus de pouvoir de l'opposition, Pashinian a admis la semaine dernière que le Service national de sécurité (NSS), l'ancienne branche arménienne de la police secrète soviétique KGB, avait tenté de censurer les liturgies de cette manière.

Dans une déclaration commune publiée samedi, les 29 prêtres du diocèse de Shirak de l'Église de Gyumri ont réaffirmé leur allégeance à Garegin, déclarant qu'ils ne céderaient pas aux exigences du gouvernement visant à éviter toute référence publique à celui-ci. Ils ont dénoncé la «saisie» imminente de la cathédrale Sainte-Mère-de-Dieu de la ville, également connue sous le nom d'Église des Sept Plaies.

«Les Sept Plaies a survécu à deux occupations turques et survivra également à celle-ci», peut-on lire dans la déclaration.

L'un des signataires, le père Nshan Panfyorov, a déclaré par la suite que des responsables de la sécurité anonymes lui avaient demandé, ainsi qu'aux autres ecclésiastiques servant à la cathédrale, de remettre les clés. Il a déclaré qu'ils avaient refusé et décidé de sceller les portes de l'église avec du papier et de la quitter samedi soir.

Les responsables ont ouvert les portes le lendemain matin, avant la messe célébrée par un autre prêtre venu d'une autre région d'Arménie. Comme on pouvait s'y attendre, ce dernier n'a pas mentionné Garegin ni l'archevêque Mikael Ajapahian, primat du diocèse de Shirak actuellement emprisonné, lors de la messe qui s'est déroulée sous une présence policière inhabituellement importante à l'intérieur et autour de l'église située sur la place principale de la deuxième plus grande ville d'Arménie.

Plusieurs fidèles ont scandé le nom de Garegin pendant la messe. Au moins deux d'entre eux ont été expulsés de force de l'église du XIXe siècle quelques instants plus tard. Un certain nombre d'autres citoyens n'ont pas pu entrer dans l'église gardée par de nombreux policiers en uniforme et en civil.

Pendant ce temps, le clergé de Gyumri a célébré une messe dominicale dans une église plus grande, proche de l'église des Sept Plaies. Elle était bondée, avec des centaines de résidents locaux.

«Une liturgie célébrée par la force brute n'est pas une liturgie», a déclaré Panfyorov aux journalistes après le départ de Pashinian et de son entourage des Sept Plaies.

Le président du Parlement, Alen Simonian, l'un des responsables accompagnant Pashinian à Gyumri, a nié que la cathédrale locale ait été saisie par les autorités en violation de la constitution arménienne garan-

Suite à la page **F2**

Des leçons à méditer

HAROUT MARDIROSSIAN

A quelques mois de nouvelles échéances électorales, l'évolution autoritaire et antidémocratique du pouvoir en Arménie doit interpeller tout un chacun et nous faire méditer quelques leçons.

Premièrement, le pouvoir Contrat civil de Nikol Pachinian prendra et utilisera tous les leviers possibles pour anéantir toute opposition crédible. Avec une police et une justice aux ordres et à double vitesse, hommes d'église, élus, industriels, membres de partis d'opposition, journalistes, comédiens, blogueurs, savent désormais que la prison n'est pas une option mais une certitude quand on s'oppose à Nikol Pachinian. Peu importe la réalité des faits, leur importance ou la matérialisation du crime annoncé. Un simple mot, une simple phrase, une discussion privée, l'appel téléphonique d'un inconnu, une conversation enregistrée à votre insu, des notes sur un calepin peuvent vous conduire à passer plusieurs mois entre quatre murs, le temps que les élections se passent et que votre crédibilité soit détruite. À ce rythme, et en utilisant les mêmes méthodes qu'Erdogan pour gagner les prochaines présidentielles en Turquie, l'Arménie de Nikol Pachinian aura bientôt plus de prisonniers politiques que l'Azerbaïdjan d'Aliev, c'est dire ! Car la liste n'est pas close et va certainement s'accroître. Même les partis politiques d'opposition ne sont pas à l'abri et il sera facile de leur interdire de se présenter aux élections en ayant recours à des prétextes fallacieux.

Deuxièmement, tous les moyens seront utilisés par Contrat civil et le pouvoir pour gagner les élections législatives. Comme l'a dit le Premier ministre lui-même, les élections de Vargashapat étaient une bonne répétition : utilisation des ressources publiques pour mener la campagne, menaces sur les subventions ou les travaux alloués à chaque village si Contrat civil ne remporte pas la majorité, distribution massive de cadeaux et organisation de banquets somptueux offerts par des donateurs inconnus s'apparentant clairement à des achats de voix, présence policière massive, transport et accompagnement de personnes âgées jusqu'à l'urne par des militants Contrat civil, vote de personnes ayant quitté l'Arménie depuis plusieurs années, etc. Tout ce qui pourrait entraîner un candidat d'opposition devant la justice s'effectue là en plein jour et en totale impunité pour Contrat civil. Et pour autant, aucune enquête n'a été ouverte à son encontre, ni sur son financement pour le moins opaque.

Troisièmement, ne comptez pas sur le soutien des démocraties occidentales, des ONG de défense des droits de l'Homme ou sur les médias internationaux pour contester le pouvoir en place. Depuis la guerre en Ukraine, le constat est limpide. Tout doit être fait pour arracher l'Arménie à l'orbite russe et s'il le faut, applaudir à une réélection de Nikol Pachinian en jugeant marginales les irrégularités majeures constatées dans la campagne et dans le résultat des élections. Cette attitude, on la connaît, elle n'est pas nouvelle. Serge Sarksian en a bénéficié en 2012 face à Raffi Hovanissian après avoir signé les protocoles arménoturcs. En signant l'accord de Prague, par lequel la France et l'Europe consacrent l'abandon de l'Artsakh et après avoir signé les accords de Washington, qui consacrent la perte de contrôle de la frontière iranienne et la pax americana, sans aucune garantie de paix réelle, Nikol Pachinian a, en fait, acheté à l'Occident son totem d'immunité pour conserver son fauteuil et poursuivre sa politique dite de l'Arménie réelle, qui n'est rien de plus que sa soumission au tandem turco-azéri agissant par délégation de l'Europe et des États-Unis.

A méditer, surtout pour faire en sorte que l'inéluctable soit remplacé par le rétablissement d'une démocratie réelle, plus soucieuse de son intérêt national que de sa prospérité à court terme. Il reste six mois pour sauver l'Arménie.

(France-Arménie; Éditorial)

Kocharian rejette les appels à se retirer de la politique

EREVAN—L'ancien président Robert Kocharian a réaffirmé cette fin de semaine son intention de se présenter aux élections législatives de l'année prochaine, rejetant les appels d'un autre leader de l'opposition qui lui demandait de se retirer de la course.

Arman Tatoyan, ancien médiateur des droits de l'homme en Arménie à la tête d'un groupe d'opposition nouvellement formé, a affirmé à la fin du mois dernier que Kocharian et un autre ancien président, Serzh Sarkisian, aideraient le Premier ministre Nikol Pashinian à conserver le pouvoir s'ils se lançaient dans la course. Il a déclaré que Pashinian exploiterait à nouveau leurs antécédents controversés pour convaincre la plupart des électeurs de soutenir le parti au pouvoir, le Contrat civil.

Kocharian a riposté à Tatoyan et a vu des motivations cachées derrière les appels de ce dernier lorsqu'il a rencontré ses partisans à Erevan.

«La rhétorique opposant les anciens et les actuels dirigeants de l'Arménie est l'une des principales armes de Nikol Pashinian depuis 2018», a-t-il déclaré. «Elle a servi à diviser la société et à semer la discorde en son sein. Il est évident que cet outil a aujourd'hui perdu beaucoup de son efficacité. Selon tous les sondages d'opinion, Pashinian affiche désormais le taux de popularité le plus bas, et cette tendance est irréversible.»

«Les gens pensent qu'ils peuvent ainsi nous prendre une partie de nos voix», a poursuivi Kocharian. «D'accord, supposons que vous en preniez 2 % et que vous entriez à l'Assemblée nationale. Mais [dans ce cas], vous n'aurez pas contribué davantage au changement de régime, si tel est vraiment votre objectif. Je doute que [le changement de régime] soit vraiment l'objectif.»

L'alliance Hayastan de Kocharian, qui comprend la Fédération révolutionnaire arménienne (Dashnaktsutyun) et un autre parti d'opposition, est arrivée en deuxième position lors des dernières élections législatives organisées en 2021. L'ancien président, âgé de 71 ans, qui a dirigé l'Arménie de 1998 à 2008, a indiqué le mois dernier qu'il se présenterait aux élections de 2026 avec une équipe politique remaniée. Il a déclaré qu'il n'y avait toujours pas de «décision finale sur le format» de sa participation au scrutin.

Pour sa part, Sarkissian, qui semble avoir moins de partisans, n'a toujours pas précisé si son Parti républicain se présenterait également aux élections. Il a indiqué à plusieurs reprises qu'il estimait que les manifestations de rue et/ou un vote de défiance parlementaire étaient le meilleur moyen de destituer Pashinian.

(RFE/RL)

Scandale de paris dans le football turc: 11 joueurs professionnels placés en détention

ISTANBUL—Un tribunal d'Istanbul a ordonné le 8 décembre le placement en détention provisoire de 11 footballeurs de première et deuxième divisions turque accusés pour neuf d'entre eux d'avoir parié sur des matches de leur propre équipe, ont rapporté les médias turcs.

Parmi les cinq joueurs de première division inculpés figurent Metehan Baltaci, défenseur de Galatasaray, Alassane Ndao, ailier sénégalais de Konyaspor, et Mert Hakan Yandas, milieu de terrain de Fenerbahçe, accusé lui d'avoir parié sur des rencontres via une tierce personne.

Les juges ont ordonné le placement en détention provisoire de neuf autres suspects, dont les présidents de deux clubs de troisième division accusés de s'être entendus sur le résultat d'une rencontre lors de la saison 2023-2024.

Dix-neuf suspects ont eux été remis en liberté sous contrôle judiciaire, parmi lesquels quatre joueurs de Süper Lig, la première division turque.

Une quarantaine de personnes avaient été arrêtées au total la semaine dernière dans le cadre d'une vaste enquête du parquet d'Istanbul sur des soupçons de paris illégaux et de matches truqués.

(AFP)

Un militant de l'opposition hospitalisé après avoir été agressé en plein jour

EREVAN—Un militant proche de l'opposition arménienne a dû être hospitalisé le 8 décembre après avoir été agressé et roué de coups en plein jour devant un centre commercial de Erevan. La victime, l'ancien député Mihran Hakobian, aurait confié à un ami, l'avocat Ruben Melikian, qu'il avait été attaqué par un groupe d'hommes masqués et cagoulés. «Ils lui ont cassé le nez et l'ont frappé à la tête», a indiqué Melikian devant les journalistes en ajoutant : «Nous ne savons pas encore quelles seront les conséquences de tout cela… Les Médecins ont conseillé à Mihran Hakobian de rester à l'hôpital au moins un jour de plus». Hakobian, qui est un détracteur déclaré du premier ministre Nikol Pachinian, n'a quant à lui fait aucune déclaration publique concernant cet incident.

Selon Melikian, les enquêteurs de la police lui auraient rendu visite au Centre médical Izmirlian de la capitale arménienne où il a été hospitalisé pour ses blessures, et l'y auraient interrogé sur les circonstances de cette agression. Ni la police arménienne, ni le Comité d'enquête n'ont toutefois ouvert une enquête en bonne et due forme sur l'incident survenu dans la soirée de lundi. Hakobian était un membre de l'ancien Parlement d'Arménie, où il siégeait sur les bancs du Parti républicain (HHK) de l'ex-président Serge Sarkissian alors majoritaire. Ces dernières années, il s'était mis quelque peu en retrait de la scène politique mais était actif sur les réseaux sociaux où il ne se privait pas d'attaquer Pachinian et sa politique.

Dans son dernier poste sur Facebook, il avait tourné en ridicule les appels lancés par Pachinian ce weekend aux prêtres arméniens et aux chorales des églises pour qu'ils fassent précéder chaque office religieux par l'hymne national. «Ce n'est pas même une manifestation d'inculture… c'est une bouffonnerie primaire», écrivait notamment Hakobian dans son message.

Citant un obscure poste sur un autre réseau social, Telegram, le journal Hraparak avait rapport un peu plus tard l'information selon laquelle Hakobian aurait publié un message qu'il aurait très vite supprimé affirmant que le directeur du Service de sécurité nationale (NSS) Andranik Simonian entretenait une liaison avec la procureure-générale Anna Vardapetian. Ni le NSS, ni le bureau de Vardapetian n'ont fait de commentaire à ce sujet.

«De toute évidence, si quelqu'un s'engage publiquement dans une activité d'opposition… toute personne sensée sera amenée à suspecter les agresseurs d'être en lien avec quelque faction du gouvernement», a déclaré Melikian en répondant aux questions sur les motivations possibles de cette agression. «Il n'y a tout simplement pas d'autre raison», a conclu l'avocat sur ce point. L'avocat, lui-même connu pour ses positions critiques à l'encontre du gouvernement arménien a fait remarquer qu'en 2021, une grenade à main avait explosé sous la voiture de Hakobian alors qu'elle était garée devant son domicile. Ce représentant de l'opposition avait affirmé à l'époque que l'explosion visait à l'intimider et à le faire taire. L'incident n'avait donné lieu à aucune arrestation…

(Armenews)

Le Parlement arménien accepte de raccourcir la durée du service militaire

EREVAN—Le 4 décembre, le Parlement arménien a approuvé une proposition du gouvernement visant à raccourcir la durée du service militaire obligatoire dans le pays, ce que l'opposition considère comme une manœuvre préélectorale et une grave menace pour la sécurité nationale.

Le gouvernement a annoncé pour la première fois ces projets début septembre, avec un projet de loi rédigé par le ministère arménien de la Défense. Ce projet prévoit de réduire la durée du service militaire pour les citoyens de sexe masculin de 24 à 18 mois.

Cette mesure devait initialement entrer en vigueur l'été prochain. Cependant, le Premier ministre Nikol Pashinian a annoncé par la suite qu'elle s'appliquerait aux conscrits appelés à partir du 1er janvier. Ses détracteurs y ont vu une nouvelle preuve que cette mesure vise à permettre au parti au pouvoir, Civil Contract, de remporter davantage de voix lors des élections générales prévues en juin 2026.

Le ministre de la Défense, Suren Papikian, et les députés du Contrat civil ont de nouveau nié cette affirmation lors d'un débat qui a précédé l'adoption du projet de loi par l'Assemblée nationale. M. Papikian a continué d'insister sur le fait que la réduction de la durée du service ne réduirait pas les effectifs des forces armées arméniennes, qui sont déjà confrontées à des problèmes de personnel. La baisse du nombre de conscrits qui en résultera sera compensée par le recrutement d'un plus grand nombre de soldats contractuels ces dernières années, a-t-il déclaré.

Les législateurs de l'opposition, notamment l'ancien ministre de la Défense Seyran Ohanian, ne se sont pas laissés convaincre par ces assurances. Le service militaire volontaire en Arménie n'est toujours pas assez attractif, ont-ils déclaré, appelant à une augmentation significative de la solde des soldats sous contrat.

L'opposition a également fait valoir que l'armée arménienne continue de recruter régulièrement des milliers de réservistes pour un service de combat d'un mois à la frontière entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan. L'un des députés de Papikian, Arman Sargsian, a reconnu fin septembre une pénurie de personnel militaire. Il a exhorté le Parlement à adopter également un autre projet de loi du ministère de la Défense qui prévoit des sanctions plus sévères pour les réservistes qui se soustraient à l'appel sous les drapeaux.

Les détracteurs ont également accusé Pashinian de céder aux exigences de l'Azerbaïdjan visant à réduire la taille de l'armée arménienne. Les alliés politiques du Premier ministre ont nié cette accusation. Néanmoins, deux législateurs pro-gouvernementaux ont déclaré lors du débat de jeudi que le raccourcissement du service militaire avait également été rendu possible par la «paix» établie entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan.

Le gouvernement de Pashinian prévoit de réduire les dépenses de défense de l'Arménie de plus de 15 %, pour les ramener à 563 milliards de drams (1,47 milliard de dollars) l'année prochaine.

PRÊTRES…

suite de la page **F1**

tissant la séparation de l'Église et de l'État. Il a réitéré les demandes du gouvernement concernant la démission de Garegin, soutenues par une douzaine d'évêques et d'archevêques. Quatre de ces ecclésiastiques étaient également présents à la cérémonie de Gyumri à laquelle assistait Pashinian.

Le catholicos a de nouveau rejeté ces demandes la veille, alors qu'il était accueilli par des centaines de partisans à l'aéroport Zvartnots d'Erevan à son retour d'un voyage en Suisse et en France. Il a également dénoncé les «accusations sans fondement et inventées de toutes pièces» portées contre l'archevêque Arshak Khachatrian la semaine dernière.

Khachatrian, qui dirige la chancellerie de la Sainte Mère Église, est le quatrième haut dignitaire religieux fidèle à Garegin et critique à l'égard de Pashinian à être arrêté en près de six mois.

Invoquant cette dernière arrestation et d'autres «répressions contre le clergé», la Chancellerie a annoncé dimanche soir le report d'une conférence d'urgence des évêques prévue du 10 au 12 décembre. Cette réunion devait «examiner les derniers développements concernant l'Église apostolique arménienne».

Cette Église ancienne, à laquelle appartient la grande majorité des arméniens, compte au moins 55 évêques et archevêques à travers le monde. Dans une déclaration publiée le 3 décembre, 27 d'entre eux ont condamné la révolte soutenue par le gouvernement de 11 autres évêques contre Garegin.

Le numéro deux de la hiérarchie ecclésiastique, le catholicos Aram Ier, basé au Liban, a également dénoncé la campagne «inconstitutionnelle et inacceptable» du gouvernement arménien, affirmant qu'elle pourrait «conduire non seulement l'Église, mais aussi la nation et le pays à l'autodestruction».

(RFE/RL)

Hovsep Dadaghlian
Avocat • Lawyer
H | D
hovsepd.avocat@outlook.com
T: 514-839-3861
F: 438-818-7623
4498 Desserte Sud Autoroute 440 Ouest
Laval, Québec, H7T 2P7

Kevin Asadourian
General Manager
Directeur général
Kevin@gabriel.ca
AUTOMOBILE GABRIEL EST
7177 Boulevard Henri-Bourassa E, Montreal, QC H1E 7L8
T. : 514 218-7777
www.automobilegabrielest.com Automobile Gabriel Est

ASSEMBLÉE NATIONALE DU QUÉBEC
SONA LAKHOYAN OLIVIER
DÉPUTÉE DE / MNA FOR CHOMEDEY
Sona.LakhoyanOlivier.CHOM@assnat.qc.ca
450-686-0166

KRIKOR MAROUNIAN RLU
Independent Financial Security Broker
Life Insurance • Disability & Critical Illness Insurance
Group Insurance • RRSP/TFSA/RESP
Travel/Visitor Medical Insurance
11820 General Giraud
Montreal, QC H4J 2H6
Res: (514) 332-7021
Fax: (514) 731-7499
Cell: (514) 927-2666
krikormar@gmail.com

Pâtisserie Samadi et fils
Tél.: 514.315.9572
1 5995, boul. Gouin Ouest, #102
Montréal, QC. H4J 2P8
Tél.: 514.507.9573
2 595, boul. de la Côte-Vertu
St-Laurent, QC. H4L 1X8
www.patisseriesamadi.ca / zakaria@patisseriesamadi.ca

VIZUALIS
optométriste
DR SHANT DONABEDIAN
Centre d'Achat Fairview · Fairview Mall
Pointe Claire
514 695 2555 · VIZUALIS.CA

Seta TOPOUZIAN
Conseillère municipale de Renaud
Stéphane BOYER
Maire de Laval
LAVAL
514 862-1402 | s.topouzian@laval.ca

JULIA SEVAN
Photographer
WWW.JULIASEVAN.COM
+1 (514) 909-6660
PHOTOGRAPHY@JULIASEVAN.COM

LEVON BENOHANIAN ET HAGOP KACHICHIAN
PHARMACIENS-PROPRIÉTAIRES
3915, boul. Samson, Laval, Québec, H7W 2G1
T 450 688-4111 F 450 681-5525
Lundi au vendredi : 8 h 30 à 20 h • Samedi et dimanche : 9 h à 17 h
Infirmière (jeudi) : 8 h 30 à 15 h • LIVRAISON GRATUITE
proximlaval@gmail.com
affiliés à Proxim

ՈՍՏԱՅՆ

Զմոռցուող անցեալէն ապրուող ներկան

– Երթամ «Յուսաբեր»-ը բերեմ։

Քանի՜ անգամ այսպիսի խօսք մը փախած է բերնէս, երբ նպատակս «Հորիզոն»-ի խմբագրատունէն անցնիլ ու թերթը առնել է եղած։

Ահա արդէն կեանքիս երկու երրորդէն աւելի ապրեր եմ Մոնթրէալ, եւ գրեթէ կէս դար առնչուած եմ «Հորիզոն»-ին, սե՛ռտօրէն առնչուած, սակայն եւ այնպէս մտքիս մէջ անջնջելիօրէն դրոշմուած կը մնայ «Յուսաբեր»-ը, որպէս մեր թերթը, որպէս առաջին պաշտօնական մամուլը, որ հիւրընկալեր է է՛ր երբեմնի այս պատանիին առաջին ածած գրութիւնները։

Այո, անցեալը չի մոռցուիր։

Եգիպտո՛ս...

Նեղոսի վրայ սահող առագաստանաւերը, լուսնկայ ու աստղազարդ գիշերները, բուրգերն ու իրենց ստուերը, ուղտի մը սապատներուն միջեւ հեծնելը՝ գուցէ լոկ նկարուելու համար, եղներով դարձող ջրհան անիւները, Միջերկրականի երկայնքին կապո՛յտ ծովափներուն շառաջող ալիքները, անապա՛տը ու աւազաթումբերու երկարող շուքերը, մանկայի թէ հրավառ սաղարթներով այն ծառերը, բարձրաբերձ արմաւենիները, շարժանկարի բացօթեայ սրահները, ֆուլն ու թաա՛միէն...

Ու ներկան անտարբեր չի ձգեր։

Գանատա՛...

Օդանաւէն դիտուած առաջին տեսարանը՝ փշրուած հայելիի նման իրարու կից ու արեւին տակ փայլփլող լիճերը, օդանաւէն իջնելուս պէս՝ կպրագետնի մաքրամաքուր երեսը, հազարաւոր եղեւիները, կանաչ լեռները, լայն ճանապարհներն ու մասամբ նորին։

Նեղոսը յիշեցի ու անմիջապէս միտքս եկաւ մեր Սուրբ-Լաւրենտիոսը, այսինքն Սէն-Լորանը, որուն ի տես հայրենի երկրագէտ գիտնականը՝ Աշոտ Կարապետեանը բացագանչեց՝ «ինչ լաւ կ'ըլլար, եթէ միայն երկու վայրկեան ան հոսէր Սեւանայ լիճին մէջ...»։

ԱՆՑԵԱԼԸ՝ ՀԱՅԿԱԿԱ՛ՆԸ

Ինչպէ՞ս մոռցուի մանաւանդ հայկական անցեալը։

Զէ՞ որ այն ատենուընէ, դպրոցական օրերէս, Գալուստեան ազգային վարժարանի դրասեղաններուն արմուկներս յենած, հետզհետէ մէջս է ներարկուեր սէրը մեր լեզուին ու գրականութեան հանդէպ։ Ի զուր չէ, որ վերյիշեցի նաեւ «ածած» բառը, քանի որ բարձրագոյն կարգերու հայերէնի ուսուցիչս՝ բանաստեղծ Սարգիս Սահակեանը «նորէ՞ն բան մը ածեցիր» կ'ըսէր ինծի ամեն անգամ, որ նոր շարադրութիւն մը կը ներկայացնէի իրեն, պարտականութիւններէ դուրս գրուած էջ մը, որ սրբագրէ։ Այդ սէրը մէջս պիտի մշակուէր դպրոցէն ետք «Յուսաբեր»-ի խմբագիրներուն՝ ընկ. Գաբրիէլ Լազեանի ու մանաւանդ ընկ. Բենիամին Թաշեանի կողմէ։

Եւ խմբագրելու հետաքրքրութիւնս ալ պիտի սկսէր 1954-ին, վարժարանի 100-ամեակին առթիւ մեր դաստիարակ ուսուցչին՝ Մինաս Գմգմեանի մղումով, երբ իր նախաձեռնութեամբ լոյս ընծայեցինք մեր «Հունձք» աշակերտական պարբերաթերթը, ու ան զիս նշանակեց անդամ անոր խմբագրութեան։ Նախակրթարանի Ե. դասարանն էինք։ Այդպէս պիտի շարունակուէր յաջորդ երեք տարիներուն ալ, իսկ քիչ մը աւելի ետք մեր երիտասարդացի օրերուն նախ մէկ կամ երկու թիւ «Մշակ»-ը պիտի հրատարակէինք, ապա «Յուսաբեր»-ը մեզի պիտի տրամադրէր «Երիտասարդական շարժում» էջը՝ շաբաթական կամ երկշաբաթական հերթականութեամբ, եւ անխուսափելիօրէն պիտի դառնայի անոր «գլխաւոր» խմբագիրը։ «Հորիզոն»-էն դեռ տարիներ առաջ...

Իսկ եթէ ձեզմէ շատեր զիս տեսեր են մեր ժողովներու դիւանի սեղանին իբր ատենադպիր կամ միւս սեղանին՝ իբր բանաձեւերու յանձնախումբին անդամ, այդ ալ կը պարտիմ Պատանեկանի Հայդուկ խումբին, որուն ատենագրութեան պատճէններու մէկ տետրակը, չեմ գիտեր ի՞նչպէս, մինչեւ օրս դուրգուրանքով պահուեր է ձեզի ժառանգ ձգելիք արխիւիս մէջ։

Բայց «Յուսաբեր» անունը միայն թերթով չէ, որ կը վերապրի։ Նախկին մութ եւ համեստ «Նաւասարդ» սրահը փոխարինող այդ փառակերտ շէնքն ալ մեր պատանեկան ու երիտասարդական տարիներու մնայուն յաճախավայրը եղաւ, իր խմբագրատունով, ուր կը սիրէի սլքտալ..., տպարանով՝ կապարի փոշիներով թաթախուն, այնքան մեծ ու հարուստ մատենադարանով , թատերասրահով, դալար տանիքով ու Երիտասարդացի բաժինով։ Այս բոլորին մասին, ինչպէս նաեւ մեր ձեռնարկներուն, պտոյտներուն եւ այլ միջոցառումներուն մասին շատ բան կրնաք գտնել «Ոստայն» հատորներուս մէջ, բոլորն ալ առցանց ու սիրայօժար մատչելի։

Մեզի հետ բերինք այստեղ այլուր ապրած մեր կեանքն ու վաստակած փորձառութիւնները, ու անոնցմէ օգտուելով՝ Թորոնթոյի, Մոնթրէալի ու այլ քաղաքներու մեր համայնքները կազմակերպուեցան ու վերակազմակերպուեցան։ Եւ օգտուելով անշուշտ ոչ միայն Եգիպտոսի, այլեւ այլ երկիրներու՝ Յունաստանի, Թուրքիոյ, Սուրիոյ, Լիբանանի եւ շատ ուրիշ վայրերու, յետոյ՝ ափսոս, նաեւ Հայաստանի արտագաղթերէն։

Հիմա թոյլ տուէք, որ փակագիծ մը բանամ ու տեսակէտ մը փոխանցեմ։ Թերեւս անդրադարձած կրնաք ըլլալ, որ չեմ գործածեր «գանատահայ», «եգիպտահայ» «ամերիկահայ» ու նման եզրեր, նախընտրելով ըսել «գանատաբնակ», «եգիպտաբնակ», ամերիկաբնակ» հայեր, ու Գանատայի հայութիւն, Լիբանանի հայութիւն, Սուրիոյ հայութիւն եւ այլն։ Զեմ ուզեր մեզ աւելի կոտորակել։ Միեւնոյն ժամանակ, չեմ բաժներ այն տեղայնական սնապարծութիւնը, որ մեզմէ շատեր կը տածեն իրենց ծննդավայրը հանդիսացած երկիրներու մեր գաղթօճախներէն ասոր կամ անոր պատկանելով։ Անշուշտ երախտապարտ եմ այն գաղութին ու իր կազմակերպութիւններուն եւ հաստատութիւններուն նկատմամբ, որոնք կազմաւորեր են

1950-ականներու վերջաւորութեան կամ 1960-ականներու սկիզբը՝ «Յուսաբեր»-ի Դալար տանիքին վրայ՝ ՀՅԴ Երիտասարդաց միութեան տարեկան ժողովէ մը ետք, մեր վարիչներուն հետ

զիս, նպաստեր ֆիզիքական թէ մտաւոր աճիս, զարգացմանս։ Սակայն նոյն այդ զգացումը պիտի ունենայի եթէ Եգիպտոսի փոխարէն այլ հայաշատ երկրի մէջ հասակ առած ըլլայի։ Բոլորս նոյն ժողովուրդին զաւակներն ենք, ժառանգորդը նոյն պատմութեան, մշակոյթին, բարեմասնութիւններուն թէ թերիներուն։

ՎԵՐՅԻՇԵՆՔ

Բայց կ՚ուզեմ վերադառնալ Եգիպտոս եւ անդրադառնալ քանի մը այլ վերյիշումներու։

Յիշատակեցի վարժարանս՝ Գալուստեան ազգային վարժարանը։ Եգիպտոս ապրած կեանքիս կարեւոր մէկ մասը հոն եմ անցուցած, ու վայելած եմ ամբողջ հոյլ մը ուսուցիչներու, որոնք Եղեռնէն վերապրած էին ու ազգային տարբեր շունչ մը կը փոխանցէին մեզի։ Ամենէն նշանակալիցը այն էր, ուր կը յաճախէինք բոլորս՝ դաշնակցականի զաւակ ըլլանք, թէ ռամկավարի կամ հնչակեանի, կամ այսպէս կոչուած «չէզոքներու»։ Կ՚ուզեմ յատկապէս ընդգծել այս դրական երեւոյթը ու պատմել դրուագ մը, որ թէեւ շատ անձնական հանգամանք ունի, բայց եւ այնպէս առնչուած է Գանատայի մեր կեանքին։ Վերջին՝ բարձրագոյն կարգի աշակերտ էի։ Անկէ ետք դեռ երկու տարի էր պէտք՝ աւարտելու համար մեր երկրորդական ուսումը։ Սկսանք շարժում՝ պահանջելու բարձրացնել կարգերը։ Վարժարանը նախապէս ունեցած էր զանոնք, սակայն մեր տարիներուն՝ ներգաղթէն ետք, ջնջուած էին։ Մեր կուսակցութիւնն ալ համաձայն էր, նոյնիսկ կը յայտարարուէր, թէ եթէ ազգային իշխանութիւնը չընէ, մե՛նք պիտի բանանք այդ կարգերը։ Վրայ եկաւ Սուէզի պատերազմը, ծրագիրը ջուրը ինկաւ։ Բայց այդ դրուագը ունի երկրորդ արար մը։

Սկսած էինք արտագաղթել։ Հայութիւնը կը նուազէր։ Մխիթարեան վարժարանը պիտի փակուէր։ Ես անձնապէս մօտ էի անոր տնօրէն Հայր Բարսեղ Ֆերհաթեանին։ Գացի մնաք բարով ըսելու իրեն։ Ինքն ալ հաւաքուելու վրայ էր։

– Տխուր բան է, չէ՞, դպրոց փակելը, Հա՛յր Բարսեղ։

– Տղա՛ս, – ըսաւ ան, – մենք շատ անգամ դպրոց բացած ենք, ապա նաեւ ստիպուած ենք եղած փակելու։ Դուք ո՛ւր որ երթաք, դպրո՛ց բացէք։

Դպրոց բացէք… Ականջիս օղ եղաւ այդ պատգամը, եւ ուրախ եմ, որ այդ ուղղութեամբ ալ կրցայ իմ մասնակցութիւնը բերել մեր կեանքին։ Բայց այս կապակցութեամբ ալ դեռ գործ ունինք ընելիք։ Ամենօրեայ վարժարանէ զրկուած համայնքներ ունինք տակաւին Գանատայի մէջ։ Նաեւ՝ մեր վարժարաններու կրթաթոշակները նուազագոյնի իջեցնելու կամ բոլորովին ջնջելու պարտաւորութիւնը ունինք, որպէսզի իւրաքանչիւր հայորդի ամենօրեայ հայկական վարժարան յաճախելու հնարաւորութենէն չզրկուի։ Ահա կարեւոր մարտահրաւէր մը ՀՕՄ-ին համար։

Խօսիմ «Համազգային»-ի մասին։ Պատմած եմ ասկէ առաջ, կրկնեմ, որ

Գալուստեան ազգային վարժարան, 1956-1957 տարեշրջան, տնօրէնին եւ ուսուցիչներու մեծ խումբի մը հետ

ան մաս կազմած է իմ կեանքին՝ ծնելէս իսկ առաջ։ Մայրս կը պատմէր, որ մշակութային սեփական միութիւն մը ու երկրորդական վարժարան մը ստեղծելու գաղափարը յաճախ կը ծեծուէր իր հօրեղբայրական տան մէջ, ուր նարտ խաղալու կու գար իր ուսուցիչը ու մեծհօրս ընկերը՝ Նիկոլ Աղբալեանը։ Այդ դպրոցը կրնար Աղեքսանդրիոյ Պօղոսեան ազգային վարժարանը հանդիսանալ, ուր կը պաշտօնավարէին թէ՛ Աղբալեանը եւ թէ Լեւոն Շանթը, որոնք սակայն անկէ վտարուելէ ետք պիտի կարենային Գահիրէի մէջ 1928 մայիս 28-ին մէջտեղ բերել իր ներկայ անունով «Համազգային հայ կրթական եւ մշակութային միութիւն»-ը, ապա երկու տարի ետք Պէյրութի մէջ՝ Ճեմարանը։ ՀՅԴ Պատանեկանէն եւ Երիտասարդացէն ետք իմ հասարակական գործունէութիւնս պիտի սկսէր «Համազգայինի օժանդակ յանձնախումբ»-ի ճամբով։

«Համազգային»-ի հիմնադրութեան մէջ մղիչ գլխաւոր ուժը, սակայն, եղած էր Վահան Նաւասարդեանը՝ «Յուսաբեր»-ի երկարամեայ խմբագիրն ու ՀՅԴ Բիւրոյի գլուխը, որուն հռետորական միայն վերջին ելոյթները վայելելու հասած եմ։ Բայց չեմ մոռնար անոր յանկարծական մահը, որուն առթիւ Ֆրանսերէնի ուսուցչուհիս, որ բացայայտօրէն մեր շրջանակէն չէր, «ման, – ըսաւ, – մեծ մարդ մը կորնցուցինք։ Իսկ թաղման օրը, երբ իբր պատուոյ պահակ կանգնած էինք Սուրբ Գրիգոր եկեղեցւոյ մուտքին, ի տես խուռներամ բազմութեան, տեղացիներ հարց կու տային, թէ մեռնողը հայոց թագաւո՞րն էր…

Քանի որ մշակութային մարզին մէջն ենք, չեմ կրնար չյիշել նաեւ «Հայ մշակոյթի բարեկամներ»-ը, որ բաղկացած էր բոլոր կողմերու ներկայացուցիչներէ ու տարեկան ցուցահանդէս մը կը կազմակերպէր մասնակցութեամբ եգիպտաբնակ հայ նկարիչներու եւ քանդակագործներու աշխատանքներով։ Եւ բանա՛կ էին անոնք՝ մեր արուեստագէտները։ Անմոռանալի կը մնայ նաեւ անոր կազմակերպած ցուցահանդէսը նուիրուած հայկական միջնադարեան ճարտարապետութեան։ Մեծածաւալ բազմաթիւ փայտէ մանրակերտներով. հիմա չենք ալ գիտեր, թէ ի՛նչ եղան ատոնք՝ հմտօրէն ու ճշգրտօրէն կառուցուած։

ՆԱԵԻ ԶՄՈՌՆԱՆՔ

Զմոռցուելիք երեւոյթ մը եւս. գաղութը կը վայելէր բազմաթիւ մտաւորականներու եւ արուեստագէտներու այցելութիւնները, Սփիւռքէն թէ Խորհրդային Հայաստանէն (այս՝ արդէն մեր հոն եղած վերջին տարիներուն։ Այս մասին ալ յաճախ գրած եմ, անոնց մասին կարելի է կարդալ «Ոստայն»-ներուս մէջ, սակայն երկու այցելութիւն կ՚ուզեմ մատնանշել, քանի որ այդ այցելութիւնները եւս իրենց հետքը ձգած են թէ՛ տպաւորութիւններուս եւ թէ՛ կեանքիս հետագայ ընթացքին վրայ այստեղ։

Մէկը Հայաստանի երգի-պարի համոյթին (իրենց բառով՝ անսամպլին) գալն է ու ելոյթը օփերայի մեծ սրահին մէջ, որուն առաջին կարգերը յատկացուած էին Սիմոն Վրացեանի ու անոր ընկերակցող մեր պատգամաւոր ընկերներուն, որ այդ օրերուն՝ 1959-ին, եկած էին մասնակցելու ՀՅԴ Ընդհանուր ժողովին։ Մեծ բան կը նշանակէր այս ինծի համար։ Խ. Հայաստանի հետ մեր յարաբերութիւններուն առնչութիւնը։

Երկրորդն ալ առնչուած էր Հայաստանէն այցելութեան մը. այս անգամ՝ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Վազգէն Ա.-ի այցելութեան, որ Միջին Արեւելք առաքուած էր միջամտելու համար Կիլիկիոյ աթոռին Զարեհ Ա.-ի ընտրութեան 1956-ին։ Այն ուրիշ, որ ան հասկցուցած էր մեր ընկերներուն, որ տեղի չտանք իր «ցուցմունքներուն»։ Բայց այդ օր ան մեր վարժարանը կ՚այցելէր, եւ ես ալ մեր եկեղեցւոյ նկարը գծեր էի ու իրմէ խնդրեցի, որ ստորագրէ։ Վեհափառը նկատեց գօտիէս կախուած եռագոյն փակակալս, առաւ ձեռքին մէջ, միւս ձեռքը դրաւ գլխուս վրայ եւ ըսաւ «լա՛ւ պահէ ասիկա»։ Այս ալ շատ բան պիտի նշանակէր ինծի համար։ Եւ մեր բոլորին։

Եգիպտոսի փորձառութիւններէս մէկ դրուագ եւս պատմեմ փակելէ առաջ։ Անոր վկան ես չեմ, ի լսողաց եմ միայն, բայց վստահ եղէք, որ անպայման ան իր ազդեցութիւնը ձգած պիտի ըլլայ մեր կազմակերպական կեանքին վրայ այստեղ՝ մեծապէս ներշնչելով մեզ։

Հանդանակային հանդիսութիւն է ի նպաստ «Յուսաբեր»-ի տան կառուցման։ Մարդիկ իրենց մասնակցութիւնը կը յայտարարեն փոքր գումարներով։ Ձայն կ՚առնէ մեր երէց ընկերներէն մէկը, սուէտիացի ու ոչ այնքան լաւ հայախօս. «Դուք, – կ՚ըսէ ան, – մեծ կաթսայ մը ջուր, մէջն ալ հաւ էք դրեր, բայց տակը փոքր մոմ մըն էք վառեր։ Այդ մոմով ջուրը չ՚եռար, հաւը չ՚եփուիր։ Կրա՛կ պէտք է վառէք», – կ՚ըսէ ու առաջին մեծագումար նուիրատուութիւնը ի՛նք կ՚ընէ։ Անկէ ետք ամեն կողմէ կը տեղան իշխանական նուէրները։ Իրականութիւն կը դառնայ «Յուսաբեր»-ի շէնքը։ Սա կամք ունենալու եւ յառաջ նետուելու, միջոցները ստեղծելու եւ երազը իրականութեան վերածելու պատգամն է եւ կասկած չկայ, ըլլա՛յ այստեղ, ըլլա՛յ Գանատայի մեր միւս քաղաքներուն մէջ այդպէս իշխանական գումարներով մենք ալ կրցանք դիմագրաւել մեր մարտահրաւէրները ու կերտել մեր կեդրոնները, եկեղեցիները, դպրոցները։ Հինէն՝ Եգիպտոսէն թէ այլ վայրերէ բերուած մեր ամենէն կարեւոր ներդրումն է այս մեր նոր գաղթօճախին։

Բայց…

ԿԱՆ ՄԱՐՏԱՀՐԱՒԷՐՆԵՐ

Բայց տակաւին ուրիշ մարտահրաւէրներ կան մեր առջեւ։

Ինծի այնպէս կը թուի, որ ուզենք կամ չուզենք, մեծ առաքելութիւն մը վերապահուած է Գանատայի հայութեան։ Մեր զոյգ մեծ համայնքները Օնթարիոյի ու Քեպէկի մէջ դառնալու են Սփիւռքի հայութեան ինքնութեան պահպանման գալիք գլխաւոր կեդրոնները, մեր լեզուի, մեր մշակոյթի զարգացման հնոցները՝ շարունակութիւնը հանդիսանալով Գահիրէի, Աղեքսանդրիոյ, Հալէպի, Պէյրութի եւ միւսներուն։ Նոյնը՝ Հայ դատի հետապնդման տեսակէտէն։ Ուստի մեր օրակարգերուն վրայ դրուելու են նաեւ այնպիսի ծրագրեր, որոնք ցարդ երկրորդ հարթութեան վրայ մնացած են, ինչպէս՝ հայագիտական ամբիոն, թանգարան, արխիւային կեդրոն, տեղեկատուական կեդրոն, պրպտումներու ուսումնական մատենադարան, ինչու ոչ նաեւ տակաւին մեզի անյայտ այլ յարմարութիւններ՝ ըստ յառաջանալիք կարիքներուն, ինչպէս՝ արհեստական, ես պիտի ըսէի արուեստակա՛ն բանականութեան ճի՛շտ օգտագործման բացատրավայր եւ այլն։ Եւ վստահ եմ, որ մեր գաղութը, ՀՕՄ-ը թէ մեր ուղեկից ու գործակից այլ կազմակերպութիւնները, Դաշնակցութեան հովանիին տակ, թէ այլ կուսակցութիւններու եւ յարանուանութիւններու ալ մասնակցութեամբ, պիտի ցուցաբերեն անհրաժեշտ կամքը եւ գոյացնեն պէտք եղած կռուանները՝ այս բոլորը հետզհետէ իրականացնելու համար։

Զմոռնանք անցեալը, ապրինք ներկան, բայց նայինք դէպի ապագան…

ՎՐԷԺ-ԱՐՄԷՆ

(ներկայացուած ՀՕՄ-ի Թորոնթոյի Ռուբինա մասնաճիւղի կազմակերպած ու Եգիպտոսի, Եթովպիոյ եւ Սուտանի հայ գաղութներուն նուիրուած ՏՈՀՄԻԿ ՕՐՈՒԱՆ դասախօսական ցերեկոյթին, Հայ կեդրոնին մէջ, 23 նոյեմբեր 2025-ին)

horizon
HORIZON
Hebdomadaire arménien
Armenian Weekly
Publié par / Published by
Les Publications Arméniennes (1991)
3401, Olivar-Asselin
Montréal, Québec
Canada H4J 1L5

Abonnement annuel / Yearly subscription
Canada
2e classe - 2nd class: $80 plus applicable taxes
1re classe - 1st class: $95
États-Unis / USA
1re classe - 1st class: $95 US
Ailleurs / Elsewhere
1re classe - 1st class: $125 US

Administration / Publicité
Sylva Ehramdjian-Bachekjian
(General Manager)
Tél.: (514) 332-3757
E-Mail:sylva@horizonweekly.ca

Courrier de deuxième classe
/No. 40065294 / Second class mail
Dépôt légal: bibliothèques nationales du Québec et du Canada - ISSN 0708580X

Վարիչ Խմբագիր՝ Վահագն Գարագաշեան
Վարչական դատախանատու՝ Սիլվա Էհրամճեան
Աւագ խմբագիր՝ Վրէժ-Արմէն Արթինեան
Անգլերէն/Ֆրանսերէն՝ Վիգէն Աբրահամեան, Թինա Սիլահեան
Սրբագրիչ՝ Սոնա Թիթիզեան
Ծանուցումներու ձեւաւորում՝ Լորի Խաչերեան

Թորոնթոյի Ներկայացուցիչներ՝ Գրիգոր Հոթոյեան, (416) 494-1921
Ժագ Վարդեսեան, (416) 722-9225

Լուսանկարիչներ՝ Արմէն Ալեմեան, Մայք Թաշճեան, Իշխան Ղազարեան, Վազգէն Տէկիրմէնճաշ

Financé par le gouvernement du Canada
Funded by the Government of Canada
Canada

ARZ™ fine foods
the essence of mediterranean gourmet
since1989

Grocery Store | Bakery | Butchery | Café | Catering

NOW OPEN

Mississauga
720 Bristol Road West,
ON, L5R 4A5
(905) 502 9292

Scarborough
1909 Lawrence Ave East
ON, M1R 2Y6
(416) 755-5084

Scan Here To Check Out
Our Weekly Flyer At
www.arzfinefoods.com

Scan Here for Our
Catering Book At
www.arzfinefoods.com

For The Latest News And Deals Follow Us At:
www.arzfinefoods.com @arzfinefoods

KAREN

BARRY

GARO

ALEX

ARLENE

K A Z A N D J I A N

ACHAT|VENTE|FINANCE

RE/MAX

RE/MAX 3000

IMMOBILIER
+
HYPOTHÈQUE

514 333 3000

CLASSÉS PARMI LES MEILLEURS COURTIERS RE/MAX AU NIVEAU MONDIAL

RANKED AMONGST THE HIGHEST PREFORMING RE/MAX BROKERS WORLDWIDE

*Karen Kazandjian, DA, courtier immobilier et hypothécaire agréé
*Barry Kazandjian, BA, courtier immobilier
*Garo Kazandjian, courtier immobilier
*Alex Kazandjian, courtier immobilier
*Arlene Der Ghougassian, courtier hypothécaire

RE/MAX 3000 INC. AGENCE IMMOBILIÈRE ET CABINET HYPOTHÉCAIRE

Horizon, 3401, Olivar-Asselin, Montréal, Québec Canada H4J 1L5 Courrier de deuxième classe /No. 40065294 / Second class mail